

Prognoza oddziaływania na środowisko dla
Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego
na lata 2023 – 2031

Grudzień, 2023 r.

Opracowanie wykonano

przez

GRANTS Consulting Sp. z o.o.

e-mail: biuro@grantsconsulting.pl

Biuro: Pawłówek 15A, 95-081 Dłutów

Siedziba: Pawlikowice 39A; 95-200 Pabianice

Autor opracowania:

Bartosz Supeł

Spis treści

<u>METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO</u>	5
<u>INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU POWIATU SZYDŁOWIECKIEGO NA LATA 2023 – 2031 I POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI</u>	7
<u>ANALIZA I OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA</u>	17
OKREŚLENIA, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ PROBLEMÓW W TYM ZAKRESIE	17
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNOFIZYCZNA, GEOMORFOLOGIA	18
WARUNKI KLIMATYCZNE	22
HYDROGRAFIA	23
UKSZTAŁTOWANIE TERENU	25
BUDOWA GEOLOGICZNA I WARUNKI GLEBOWE	28
WARUNKI PRZYRODNICZO – KRAJOBRAZOWE	30
ISTNIEJĄCE OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ	31
<u>ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM</u>	34
POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	34
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	40
OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA	46
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	48
HAŁAS	48
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	53
PODSUMOWANIE	55
<u>OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU</u>	57
<u>OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO</u>	58
PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE ASPEKTY	74
PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE CELE	79
<u>PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ WYNIKIEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU</u>	84

<u>ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY</u>	86
<u>METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA</u>	87
<u>TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO</u>	87
<u>STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM</u>	88

Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko

Wstęp

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” są przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” została przygotowana na podstawie umowy zawartej z Powiatem Szydłowieckim przez firmę GRANTS Consulting Sp. z o.o.

Metodyka opracowania jak również treść Prognozy oddziaływania na środowisko postanowień projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” zostały bezpośrednio podporządkowane zapisom wynikającym z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanego aktu prawnego, prognoza oddziaływania na środowisko (...) powinna:

- zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- zawierać informacje o zastosowanych metodach przy sporządzaniu analiz,
- określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym, znaczącym oddziaływaniem,
- określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,

- określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe,
- przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogące być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Zakres i obowiązek przygotowania niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Mazowieckim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Warszawie znak ZS/7040.161.2023.MR z dnia 02.11.2023 r. Ponadto pismo dotyczące konieczności i zakresu prognozy zostało także wystosowane do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. Mając na uwadze charakter niektórych planowanych inwestycji, które potencjalnie mogą wpływać na środowisko zdecydowano o przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031.

Jednocześnie prognoza zawiera oświadczenie autora, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki zasobów środowiska poddanych oddziaływaniu oraz analiz opartych na dostępnych danych. Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie Powiatu Szydłowieckiego oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ponadto w prognozie przeanalizowano uwzględnienie w Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031 strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach oraz

prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych do tych dokumentów (m.in. Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+).

Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w Powiecie Szydłowieckim oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji programu.

Informacje o zawartości, głównych celach projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031 i powiązaniach z innymi dokumentami

Strategia rozwoju powiatu prezentuje wizję i misję przedstawiając także pożądany scenariusz rozwoju dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Dokument określa cele strategiczne, ale również wskazuje konkretne projekty, grupy projektów w określonym przedziale czasowym. Dokument obejmuje okres obowiązywania nowego budżetu Unii Europejskiej zgodnie z perspektywą finansową na lata 2021 – 2027 włączając w to zasadę N + 3. Opracowanie strategii jest ważne z punktu widzenia zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, województwa oraz powiatu. Nowa rzeczywistość wywołana skutkami pandemii wirusa SARS-CoV-2 oraz trwającej wojny w Ukrainie wywołanej przez Federację Rosyjską sprawiają, że samorządy już stoją przed trudnymi nowymi wyzwaniami związanymi z niestabilną polityką cenową, kwestią asymilacji przybyłych mieszkańców Ukrainy. Dochodzą do tego kwestie związane ze spowolnieniem gospodarczym w Polsce, inflacją. Wdrożenie strategii wiąże się z nowym okresem programowania Unii Europejskiej oraz możliwościami związanymi z pozyskiwaniem funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej na lata 2021 – 2027, ale także planami odbudowy po walce z pandemią dzięki funkcjonowaniu Instrumentu Odbudowy i Zwiększenia Odporności tzw. Krajowego Planu Odbudowy.

Planowanie i zarządzanie strategiczne jest podstawą efektywnego administrowania oraz współpracy samorządowej, ułatwia pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym dotacji przeznaczonych na realizację określonych projektów. Strategia pozwala na koordynowanie działań różnych instytucji działających w sferach społecznych oraz gospodarczych na terenie powiatu oraz integruje te podmioty wokół priorytetowych kierunków działań. Dokument określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno - gospodarczego prowadzonej w powiecie. Niniejszy dokument stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych Unii Europejskiej takich jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Społeczny i innych m.in. Europejskiego Instrumentu Odbudowy, funduszy norweskich i funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Strategia pełni następujące funkcje:

- kierunkową dla władz powiatowych, środowisk naukowych i biznesowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, ale także dla wszystkich mieszkańców;
- koordynacyjną dla innych dokumentów programowych i planistycznych na poziomie powiatowym;
- informacyjną dla mieszkańców, inwestorów, partnerów, itp.;
- promocyjną w kontekście lokalnym, regionalnym, krajowym oraz ponadnarodowym.

Pod pojęciem wizji w kontekście rozwoju powiatu rozumiemy oczekiwany obraz we wskazanym horyzoncie czasowym. Można to odnieść do opisu wizerunku danego samorządu w ustalonej przestrzeni oczywiście przy założeniu występowania sprzyjających uwarunkowań w otoczeniu społeczno – gospodarczym wewnętrznym i zewnętrznym. Wizja jest zatem zapisem stanu i sytuacji powiatu w danym punkcie w przyszłości.

Wizja Powiatu Szydłowieckiego:

Powiat Szydłowiecki w 2031 r. to obszar wykorzystujący w sposób efektywny swoje atrakcyjne położenie geograficzne, walory przyrodnicze i krajobrazowe, rozwijający swoje potencjały gospodarcze i społeczne wpływający na powstawanie nowych miejsc pracy i poprawę warunków życia mieszkańców.

Misja Powiatu Szydłowieckiego:

Z kolei misja powiatu, stanowi uszczegółowiony i doprecyzowany swoisty precyzyjny manifest najważniejszych celów, jest zatem jej *credo*. Misja powiatu prezentuje jej rolę na rzecz interesariuszy.

Misją Powiatu Szydłowieckiego jest zapewnienie sprawnego samorządu, zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa, poprawy jakości życia mieszkańców, stanu infrastruktury technicznej,

gwarantujący dostęp do pracy, wysokiej jakości edukacji, kultury, sportu i rekreacji.

Cele strategiczne rozwoju Powiatu

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno - gospodarczej, podsumowania wywiadów i konsultacji z zarządem powiatu, pracownikami Starostwa Powiatowego w Szydłowcu zostały zdefiniowane główne wyzwania.

Rozwój Powiatu do 2031 roku ukierunkowany został na zrównoważony rozwój w następujących sferach: przestrzennej, społecznej i gospodarczej.

W celu ukazania hierarchii i powiązań łączących poszczególne poziomy planów operacyjnych, opisano je w następującym układzie:

- I. Wyzwania (odpowiadające na pytanie: co chcemy osiągnąć?)**
- II. Cele strategiczne i operacyjne (w jaki sposób to osiągniemy?)**
- III. Projekty (co zrobimy, żeby to osiągnąć ?)**

Strategia Rozwoju Powiatu określa najważniejsze kierunki jego rozwoju, będące odpowiedzią na wytypowane główne wyzwania rozwojowe. Chcąc zdefiniować kluczowe kierunki rozwoju oraz wytypować właściwe projekty do realizacji dla potrzeb niniejszej strategii dokonano analizy i pogrupowania zdiagnozowanych wyzwań w Powiecie Szydłowieckim w trzech najważniejszych wymiarach mianowicie społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Wyzwania = co chcemy osiągnąć ?

A. Wymiar społeczny

- poprawa dostępności do opieki medycznej, wsparcie rozwoju SPZZOZ w Szydłowcu¹;
- rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- poprawa jakości infrastruktury oświatowej na poziomie ogólnym i zawodowym;
- poprawa dostępności do kultury;
- włączenie i integracja społeczna;

---

¹ Kwestie dotyczące potrzeb mieszkańców Powiatu Szydłowieckiego w zakresie opieki medycznej zostaną szczegółowo przeanalizowane wraz z rekomendacjami w osobnym opracowaniu dotyczącym **ANALIZY POTRZEB W OBSZARZE OCHRONY ZDROWIA.**

- rozwój usług pomocy społecznej, pieczy zastępczej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych;
- przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
- rewitalizacja społeczna;
- podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- kształtowanie świadomości ekologicznej;
- wspieranie profilaktyki i promocji zdrowia.

B. Wymiar gospodarczy

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w tym tworzenie nowych miejsc pracy;
- wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia;
- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez promocję atutów powiatu, sprawną organizację procedur administracyjnych;
- wykorzystywanie instrumentów rynku pracy do rozwoju przedsiębiorczości: wspieranie firm w zatrudnieniu poprzez staże, dotacje;
- wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji powiatu;
- uporządkowanie gospodarki przestrzennej;
- poprawa bezpieczeństwa;
- wspieranie rozwoju rolnictwa.

C. Wymiar przestrzenny:

- rozwój i poprawa stanu infrastruktury drogowej;
- poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych;
- rewitalizacja miejscowości;
- zwiększanie powierzchni terenów zieleni;
- poprawa i rozbudowa infrastruktury budynków użyteczności publicznej, w celu zapewnienia lepszej jakości pracy i obsługi interesantów;
- poprawa jakości i dostępności usług społecznych oferowanych przez PCPR w Szydłowcu;
- ochrona jakości powietrza poprzez poprawę efektywności energetycznej;
- ograniczanie hałasu;
- wzrost dostępności komunikacyjnej i spójności terytorialnej powiatu.

Wyzwania:

- I. **INFRASTRUKTURA** - poprawa stanu powiatowej infrastruktury technicznej -

budowa, rozbudowa, remonty powiatowej infrastruktury technicznej;

- II. ZIELONY I NISKOEMISYJNY POWIAT – mitygacja i adaptacja do zmian klimatu - efektywna gospodarka zasobami, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;**
- III. MIESZKAŃCY – wsparcie lokalnej społeczności, edukacja, zdrowie, sport i rekreacja.**

Wyzwanie I. INFRASTRUKTURA - poprawa stanu powiatowej infrastruktury technicznej - budowa, rozbudowa, remonty powiatowej infrastruktury technicznej:

Cel strategiczny: Powiat Szydłowiecki obszarem atrakcyjnym, bezpiecznym do życia oraz pracy:

Cel 1.1. Poprawa stanu dróg;

Cel 1.2. Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;

Cel 1.3. Wsparcie rozwoju bazy oświatowej;

Wyzwanie II. ZIELONY I NISKOEMISYJNY POWIAT – mitygacja i adaptacja do zmian klimatu - efektywna gospodarka zasobami, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych:

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu:

Cel 2.1. Odnawialne źródła energii;

Cel 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej;

Cel 2.3. Wsparcie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych;

Cel 2.4. Wsparcie rozwoju infrastruktury przeciwwązrożeńowej i przeciwpowodziowej;

Wyzwanie III. MIESZKAŃCY – wsparcie lokalnej społeczności, edukacja, zdrowie, sport i rekreacja:

Cel strategiczny: Wsparcie i rozwój kapitału społecznego:

Cel 3.1. Podnoszenie świadomości prozdrowotnej, promocja i realizacja działań profilaktycznych;

Cel 3.2. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych, w tym klubów sportowych;

Cel 3.3. Edukacja ekologiczna i promowanie postaw chroniących środowisko, w tym promocja działań w obszarze retencji w związku z nasilającym się problemem niedoboru wody, promocja wykorzystania i efektywnego zagospodarowania wody deszczowej ;

Cel 3.4. Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych;

Cel 3.5. Współpraca w zakresie wsparcia aktywizacji osób biernych zawodowo, bezrobotnych, przeciwdziałanie wykluczeniu.

Całość strategicznych celów do zrealizowania do 2031 roku w Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego zamykają rozdziały dotyczące spójności z europejskimi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, a także rekomendacjami wdrożeniowymi

zawierającymi ogólny zapis działań, jakie należy podjąć w celu realizacji celów, a następnie ich monitoringiem i ewaluacją.

Projekt „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” ma dwudzielną strukturę. Rozpoczyna się diagnozą sytuacji, na terenie Powiatu Szydłowieckiego, podsumowaną analizą SWOT.

Druga część Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego ma charakter prognostyczny – składa się na nią opis wizji Powiatu Szydłowieckiego oraz cele, dzięki realizacji których wizja ta będzie mogła zostać urzeczywistniona.

Powiązanie projektu z innymi dokumentami, oraz sposoby, w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Dokonując analizy celów sformułowanych w „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych oraz określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej Powiatu.

Projekt „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” został opracowany zgodnie wieloma dokumentami opracowanymi we wcześniejszym czasie na szczeblu krajowym, regionalnym.

Cele i zadania przedstawione w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego wpisują się w cele strategiczne zawarte w poniższych dokumentach:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Polityka Spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027,
- Europejski Zielony Ład (EU Green Deal),
- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),*
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.,
- *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 +.*

Dokumenty nadrzędne szczebla europejskiego, krajowego i wojewódzkiego

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju

Nowa wizja rozwoju nakreślona w Agendzie koncentruje się na pięciu wielkich zmianach transformacyjnych określonych, jako zasada 5P (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership):

- Ludzie (People)

Nie pomijanie nikogo, czyli docieranie do grup wykluczonych, tworzenie warunków i możliwości korzystania z powszechnych praw człowieka i osiągnięć gospodarczych przez wszystkich ludzi, zagwarantowania równego dostępu do zasobów ekonomicznych, podstawowych usług, ziemi, zasobów naturalnych, technologii i finansów.

- Planeta (Planet)

Tworzenie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju poprzez zintegrowanie społecznych, gospodarczych i środowiskowych aspektów rozwoju, zbudowanie modelu rozwoju, który będzie sprzyjał wzrostowi gospodarczemu i większemu włączeniu społecznemu oraz racjonalnie wykorzystywał zasoby środowiska naturalnego, a poprzez to osiąganie lepszej jakości życia oraz rozwiązywanie problemu ubóstwa.

- Dobrobyt (Prosperity)

Przekształcanie gospodarek sprzyjające tworzeniu miejsc pracy i zapewnieniu inkluzywnego rozwoju, w tym przestawienie się na zrównoważone modele konsumpcji i produkcji, przy wykorzystaniu nowych technologii i potencjału biznesu, zapewnienie dostępu do dobrej edukacji, opieki zdrowotnej, czystej wody, elektryczności, transportu, telekomunikacji, ułatwianie podejmowania działalności gospodarczej, inwestowania, wymiany handlowej; zintensyfikowanie zrównoważonego rozwoju miast.

- Pokój (Peace)

Budowanie pokoju oraz skutecznych, sprawiedliwych, otwartych i odpowiedzialnych instytucji gwarantujących wzmocnienie roli prawa, włączenie społeczne i współdecydowanie, wzmocnienie roli i odpowiedzialności instytucji, które powinny wspierać rządy prawa, prawo własności, wolność słowa i mediów, wolność polityczną, dostęp do sprawiedliwości, niedyskryminowanie kogokolwiek.

- Partnerstwo (Partnership)

Nowe globalne partnerstwo polegające na solidarności, współpracy, odpowiedzialności i przejrzystości podejmowanych działań, dotyczy to zarówno partnerstwa pomiędzy rządami, jak i administracją lokalną, regionalną, środowiskami naukowymi, biznesem i wszystkimi zainteresowanymi stronami i grupami.

Europejski Zielony Ład (EU Green Deal)

Europejski Zielony Ład (EU Green Deal) to kompleksowa strategia Unii Europejskiej dotycząca ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Tym samym Europa do

2050 r. aspiruje do bycia pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu. Plan ambitny, ale możliwy do zrealizowania, biorąc pod uwagę pełne zaangażowanie wszystkich państw członkowskich w jego realizację. Głównym celem, obok neutralności klimatycznej, jest przede wszystkim ochrona życia ludzkiego oraz zwierząt i roślin, przy jednoczesnym wsparciu transformacji energetycznej na rzecz czystej technologii.

Założenia projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego obejmują szereg celów długoterminowych dotyczących zaspokojenia potrzeb mieszkańców i trwałego rozwoju Powiatu Szydłowieckiego przy wykorzystaniu jej wszystkich potencjałów. Cele wyszczególnione w Strategii Europejski Zielony Ład to 10 założeń, z którym zbieżny jest projekt Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031.

1. Europa bez zanieczyszczeń - zanieczyszczenie powietrza, wody oraz rozwiązanie problemu zanieczyszczenia przemysłowego;
2. Przejście na gospodarkę cyrkulacyjną - przyjęcie nowego planu działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym;
3. Program "Farm to Fork" - cele dotyczące redukcji chemicznych pestycydów (50% do 2030 r.), nawozów i zwiększenie powierzchni upraw organicznych;
4. Zielona Wspólna Polityka Rolna - wysokie ambicje środowiskowe i klimatyczne w ramach reformy Wspólnej Polityki Rolnej;
5. Mechanizm JUST Transition - wsparcie finansowe dla regionalnych planów transformacji energetycznej;
6. Finansowanie transformacji - fundusze na zielone innowacje i inwestycje publiczne;
7. Czysta, przystępna cenowo i bezpieczna energia - ocena ambicji państw członkowskich ujętych w ramach krajowych planów w zakresie energii i klimatu;
8. Osiągnięcie neutralności klimatycznej - propozycja pierwszej ustawy klimatycznej zapisującej cel neutralności klimatycznej do 2050r.;
9. Zrównoważony transport - przyjęcie strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, a także przegląd dyrektywy w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych i rozporządzenia TEN-T;
10. Ochrona europejskiego kapitału naturalnego - propozycja strategii UE na rzecz różnorodności biologicznej do 2030 r.

Polityka Spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027

W Polityce Spójności zawarto cele i działania, które są zbieżne z założeniami zawartymi w projekcie „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031” główne z nich zestawiono poniżej:

1. Inteligentniejsza Europa (innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza)

2. Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa (w tym transformacja sektora energetycznego, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, dostosowanie do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem)
3. Bardziej połączona Europa (mobilność i łączność TIK)
4. Bardziej prospołeczna Europa (europejski filar praw socjalnych)
5. Europa bliższa obywatelom (zrównoważony rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz inicjatywy lokalne).

Cele horyzontalne:

- Budowanie potencjału administracyjnego,
- Współpraca między regionami i ponad granicami (osadzenie współpracy w głównym nurcie).

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.

W „Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju...” zawarto cele i działania, które są zbieżne z założeniami zawartymi w projekcie „Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031”, główne z nich zestawiono poniżej:

- I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
- II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE.

Główne cele Krajowej Strategii to:

1. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska,
2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych,
3. Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek,
5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach,
6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami,
7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.

Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań: budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,

- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego),
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

W PEP2040 podejmowane są strategiczne decyzje inwestycyjne, mające na celu wykorzystanie krajowego potencjału gospodarczego, surowcowego, technologicznego i kadrowego oraz stworzenie poprzez sektor energii dźwigni rozwoju gospodarki, sprzyjającej sprawiedliwej transformacji.

Główne filary strategii:

1. Sprawiedliwa transformacja,
2. Zeroemisyjny system energetyczny,
3. Dobra jakość powietrza.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 +. Innowacyjne Mazowsze.

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia.

W Strategii wskazano cel główny: zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

Cele:

- Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze;
- Dostępne i mobilne Mazowsze;
- Zielone, niskoemisyjne Mazowsze;
- Mazowsze zintegrowane społecznie;
- Mazowsze bogate kulturowo.

Powiat Szydłowiecki uwzględnia w swoich planach działania związane ze wspieraniem przestrzeni oraz warunków dla rozwoju gospodarczego, planuje dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii, przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, ważnym aspektem rozwoju jest wspieranie inwestycji związanych z kulturą oraz integracji i włączenia społecznego.

Analiza i ocena stanu istniejącego stanu środowiska

Określenia, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz problemów w tym zakresie

Analiza stanu środowiska Powiatu Szydłowieckiego została przeprowadzona w oparciu o powiatowe oraz gminne dokumenty dotyczące rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego poszczególnych gminy wchodzących w jego skład, w tym m.in. Studia

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych, Lokalne Programy Rewitalizacji, Programu Ochrony Środowiska.

W związku z powyższym Prognoza OOS omawia wybrane zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego mające ewidentny wpływ na cele i zadania zapisane w harmonogramie zamieszczonym w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego. Duży nacisk położono w szczególności na problemy i zagrożenia środowiska przyrodniczego, kulturowego i zdrowia ludzi. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane zamieszczone w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego przekazane przez Starostwo Powiatowe w Szydłowcu oraz zgromadzone samodzielnie przez wykonawcę, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania, raporty i analizy.

Położenie geograficzno-fizyczne, geomorfologia

Powiat Szydłowiecki położony jest w południowej części województwa mazowieckiego i graniczy z województwem świętokrzyskim. Powiat jest jednym spośród trzydziestu siedmiu powiatów ziemskich oraz pięciu powiatów grodzkich w województwie mazowieckim i jednym z trzystu osiemdziesięciu powiatów w kraju. Obejmuje łącznie pięć gmin: gminę miejsko - wiejską Szydłowiec, gminę wiejsko – miejską Jastrząb oraz gminy wiejskie: Orońsko, Chlewiska, Mirów i jest częścią subregionu radomskiego. Stolicą powiatu jest miasto Szydłowiec.

Głównym ośrodkiem powiatu jest Szydłowiec gmina wiejsko - miejska leży w południowej części województwa mazowieckiego, na granicy z województwem świętokrzyskim, przy drodze krajowej S7 Gdańsk - Warszawa - Radom - Kraków - Chyżne, w odległości ok. 132 km od Warszawy i 164 km od Krakowa. Miasto jest ośrodkiem administracji gminnej, powiatowej i specjalnej, zapewniając mieszkańcom kompleksową obsługę we wszystkich obszarach; pełni rolę centrum w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, jest ważnym ośrodkiem życia kulturalnego i centrum w zakresie usług turystycznych. Najbliższym ośrodkiem administracji rządowej i administracji specjalnych stopnia wojewódzkiego, a także w dziedzinie specjalistycznej służby zdrowia i szkolnictwa wyższego jest oddalona o 30 km stolica subregionu i dawnego województwa – Radom.

Położenie miasta Szydłowiec²

---

² <https://www.szydlowiec.pl/index.php/pl/dla-turysty/o-szydlowcu/polozenie>

Obszar Powiatu Szydłowieckiego wynosi 452,2 km², co stanowi 1,27 % powierzchni województwa mazowieckiego.

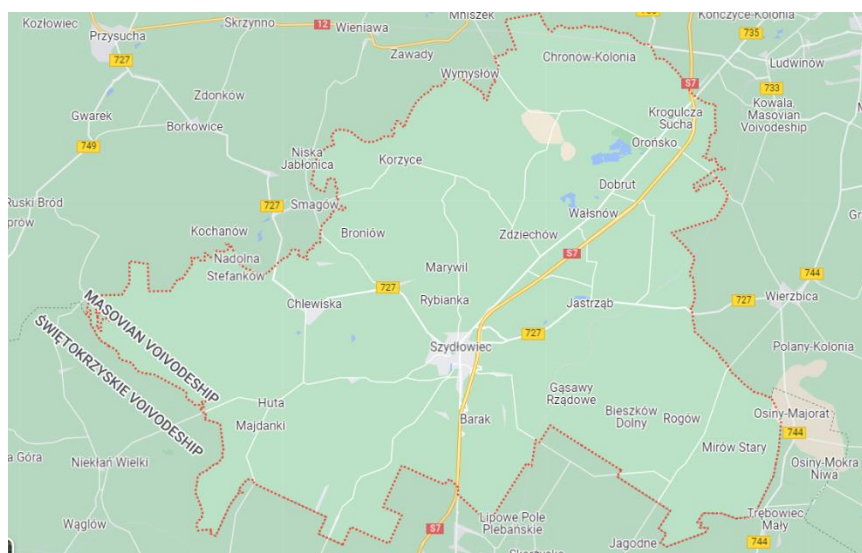
Sieć osadniczą tworzą: miasto Szydłowiec, miasto Jastrząb i 95 miejscowości wiejskich. O specyfice tego terenu świadczy urozmaicony krajobraz: od wzgórz i wzniesień

Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej na południu po Równinę Radomską na północy, z rezerwatami i pomnikami przyrody oraz obszarami krajobrazu chronionego. Większość obszaru leży w rozlewisku rzeki Szabasówki (dopływu Radomki), której ramiona – wschodnie i zachodnie – łączą się koło miejscowości Zaborowie.

Gminy Powiatu Szydłowieckiego³

Mapa nr 3 – Położenie Powiatu Szydłowieckiego⁴

³ Tamże.

⁴ <https://www.google.pl/maps>

Udział poszczególnych gmin w powierzchni Powiatu Szydłowieckiego wygląda następująco: gmina miejsko-wiejska Szydłowiec jest największą gminą i zajmuje 138 km², kolejną jest gmina Chlewiska: 124 km², do najmniejszej pod względem powierzchni należy gmina Mirów, która zajmuje 53 km².

Powiat Szydłowiecki należy do radomskiego obszaru strategicznej interwencji. OSI radomski obejmuje podregion NUTS 3 radomski, administracyjnie złożony z siedmiu powiatów: białobrzeskiego, przysuskiego, **szydłowieckiego**, radomskiego, lipskiego, zwoleńskiego i kozienickiego oraz miasta Radom. Stanowi 16,2% powierzchni województwa. Głównym miastem obszaru jest ośrodek subregionalny Radom (209,3 tys. mieszkańców), pozostałe ważne ośrodki miejskie to Pionki (18,2 tys.), Kozienice (17,5 tys.) i Szydłowiec (11,9 tys.). Podregion zamieszkiwany jest przez 26% ludności regionu Mazowieckiego regionalnego. Liczba ludności podregionu maleje – od 2013 r. nastąpił spadek o 2,7%, najwięcej spośród pozostałych podregionów. W podregionie zachodzi także proces starzenia się ludności. Ujemne są także wskaźniki dotyczące salda migracji. Ponadto podregion znajduje się w obszarze prognozowanego spadku populacji w perspektywie 2050 r. – o blisko 19%⁵.

Cechą charakterystyczną terenu jest dobrze rozwinięta sieć rzeczna, którą tworzą rzeczki spływające do głównych rzek tj. Szabasówki, Iłżanki, Kamiennej oraz Radomki. Występują licznie tereny podmokłe oraz zatorfienia, a także obszary źródliskowe rzeki Iłżanki.

Pokrycie terenu jest zdominowane przez duże obszary leśne, są to zwarte, pozbawione zabudowy kompleksy leśne. Pozostały teren stanowią całkowicie bezleśne (co najwyżej z niewielkimi zagajnikami) obszary powstałe z dawnych polan leśnych, na których rozwinęły się wsie.

Bogactwa naturalne występujące na terenie całego powiatu szydłowieckiego były podstawą osadnictwa oraz rozwiniętej produkcji metalurgicznej i kamieniarskiej. Najwcześniejsze ślady obecności ludzi pochodzą z epoki kamienia, gdzie wytwarzano wyroby z krzemienia czekoladowego. Kamień ten był materiałem do wyrobu narzędzi i broni przez ludność koczowniczą. Narzędzia wytwarzane z kamienia były przedmiotem wymiany, a do komunikacji wykorzystywano rzeki Oronkę, Radomkę oraz Wisłę. Ludność miejscowa wykorzystywała lesistość terenu, a spory udział dębiny stanowił podstawę hodowli trzody. Miejscami osadnictwo chłopskie o charakterze rolniczo- -hodowlanym na marnych glebach miejscowych uzupełniane było przez pozyskiwanie miodu oraz wykorzystywanie rud darniowych i wypalanie węgla drzewnego do produkcji żelaza. Powszechność lasów

---

5

https://www.dialog.mazovia.pl/files/uploads/Strategia%202030/Diagnoza_do_Strategii_rozwoju_województwa_mazowieckiego_2030_plus_Innowacyjne_Mazowsze_WCAG.pdf

potwierdzają późniejsze, bo XV-wieczne, nadania dla parafii szydlowieckiej, które obejmują m.in. lasy z pasiekami.

Warunki naturalne wpływały na rozplanowanie i kształt wsi. Osadnictwo wiejskie ulegało stopniowej normalizacji, bowiem rozrzucone dotychczas gospodarstwa przekształcały się w zwarte ulicówki, określono także prawa i powinności chłopów w oparciu o prawo niemieckie. Było to osadnictwo na prawie czynszowym, co pozwalało na zagęszczenie i unormowanie sieci osadniczej, wprowadzenie struktury wsi niwowej oraz trójpolowej gospodarki.

Obszary otwarte czyli: pola uprawne, łąki, zadrzewienia, nieużytki, wody otwarte itp. oraz lasy zajmują znaczącą część terenu gminy. Większość z nich pełni rolę produkcyjną, stanowiąc podstawę funkcjonowania lokalnego rolnictwa, leśnictwa, ogrodnictwa, hodowli. Jednocześnie obszary otwarte pełnią coraz bardziej dostrzeganą i docenianą rolę pozaprodukcyjną związaną z tworzeniem bazy przyrodniczej gminy i walorów krajobrazu. Walory te coraz częściej mają już swój wymiar promocyjny i ekonomiczny jako potencjalne środowisko rozwoju nowych funkcji, jak na przykład usługi turystyczne.

Powiat Szydlowiecki leży w obrębie Niziny Mazowieckiej, a krajobraz regionu jest zróżnicowany, obejmując zarówno obszary rolnicze, jak i tereny leśne.

Według podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne (regionalizacja wg J. Kondrackiego, 2002 r.), obszar powiatu leży w makroregionie Wyżyny Kieleckiej, w obrębie dwóch mezoregionów: Przedgórze Łżeczkie, Równina Radomska. Na terenie powiatu znajduje się najwyższy punkt województwa mazowieckiego (408 m n.p.m.), to góra Altana na Garbie Gielniowskim koło Szydłowca.

Warunki klimatyczne

Klimat opisywanego obszaru jest typowy dla całego Mazowsza, ma charakter klimatu przejściowego, przenikają się tu wzajemnie cechy klimatu oceanicznego i kontynentalnego. Według podziału klimatycznego R. Gumińskiego (1948) omawiany rejon leży w południowej części łódzkiej dzielnicy klimatycznej. Średnia temperatura roku waha się w granicach 7,4–7,8°C. Najchłodniejszym miesiącem jest luty –1,8°C, zaś najcieplejszym lipiec ze średnią temperaturą 18,7°C. Dni mroźnych jest 30–50 w roku, a dni z przymrozkami 100–118. Czas trwania pokrywy śnieżnej od 50 do 60 dni. Długość okresu wegetacyjnego waha się od 210 do 217 dni i jest dłuższy o 14 dni od północnej części województwa. Średni wskaźnik agroklimatu dla obszaru gminy określony został na poziomie 10,8 pkt, w skali 15 pkt przy średnim dla byłego województwa radomskiego 11,4 pkt.

Roczna suma opadów to 625–650 mm. Latem i jesienią dominują wiatry zachodnie. Wiosną znaczny udział mają wiatry z kierunku północnego, a zimą częste są wiatry południowo-wschodnie.

W województwie mazowieckim największe zachmurzenie obserwuje się od listopada do lutego. Średnie roczne wynosi około 5,3 - 5,7 w skali pokrycia nieba 0 - 8 (oktanty). Obszar znajduje się w strefie przeważających wiatrów zachodnich. W miesiącach letnich i jesienią dominują wiatry zachodnie, wiosną wieją wiatry z sektora północnego, natomiast zimą głównie z południowego - wschodu. Zazwyczaj są to wiatry słabe i umiarkowane z prędkością od 2 do 10 m/s.

Sumy opadów atmosferycznych na terenie Mazowsza wynoszą od 450 do 650 mm. Na terenie Gminy Szydłowiec opady wynoszą średnio 600 - 620 mm. Najwyższe występują na przełomie czerwca i sierpnia, kiedy to średnie sumy miesięczne wynoszą 60 - 80 mm. Zimą sumy opadów nie przekraczają 40 mm. Pokrywa śnieżna w południowej części województwa pojawia się najwcześniej w grudniu i maksymalnie utrzymuje się do połowy marca.

Hydrografia

Na przeważającej części terenu wody czwartorzędowe stanowią pierwszy poziom wodonośny i są źródłem zasilania płytkich studni gospodarskich. Występują zwykle wśród piasków i żwirów. Cechuje je wyraźna zależność od opadów atmosferycznych stąd znaczne wahania poziomu zwierciadła. W czasie długotrwałej suszy lub mrozu może sporadycznie występować brak wody. Często są one silnie zanieczyszczone, szczególnie w obrębie gospodarstw wiejskich. Mają one tylko znaczenie lokalne dla użytkowników indywidualnych. Zasadnicze źródło zaopatrzenia w wodę dobrej jakości stanowią utwory poziomu dolnojurajskiego, znajdujące się w tzw. piaskowcach szydłowieckich (jasnych, drobnoziarnistych i gruboławicowych) o porowatości efektywnej od 12 do 30 %. Są one częściowo izolowane glinami zwietrzelinowym i zwałowymi, a miejscami warstwami bardzo słabo spękanego, monolitycznego piaskowca lub wkładkami mułowców i łupków. Łączna miąższość utworów wodonośnych dolnej jury jest bardzo zróżnicowana, waha się od kilku do ponad 40 m, lokalnie przekracza 100 m. Podobnie szeroki przedział cechuje wartość przewodności, od 100 do 1000 m²/d, lokalnie nawet ponad 1500 m²/d oraz wydajność potencjalną studzien od kilku do ponad 120 m³/h, przy wydajnościach jednostkowych studzien od poniżej 0,1 do ponad 50 m³/h/m. Najbardziej wydajna i zasobna część piętra liasowego w rejonie Szydłowca, w znacznym stopniu jest wykorzystywana przez ujęcia miejskie i drenowana przez kamieniołom Śmiłów.

Miąższość utworów wodonośnych środkowojurajskich wynosi od 20–40 m, przewodności 100–200 m²/dobę, a wydajność potencjalna studzien 10–30 m³/h (lokalnie 70 m³/h). Woda z

szeregu studni musi być uzdatniania ze względu na ponadnormatywne zawartości żelaza, manganu, cynku, miedzi i substancji specjalnych.

Główne zbiorniki wód podziemnych

Przeważająca część Gminy położona jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP): Zbiornik Szydłowiec - Goszczewice nr 413. Fragmentarycznie w północnych krańcach obszaru znajduje się zbiornik Szydłowiec - Goszczewice nr 412. Stanowią one w praktyce jeden zbiornik.

Opisywany zbiornik wód podziemnych wydzielono ze względu na występowanie wód podziemnych w ośrodku porowo-szczelinowo-krasowym. Piętro jurajskie charakteryzuje się ciągłością występowania, dodatkowo jest powiązane hydraulicznie z piętrzem kredowym.

Poziom zbiornikowy tworzą piaskowce jury dolnej, piaskowce oraz mułowce jury środkowej i wapienie margliste jury górnej. Ku wschodowi utwory jury zagłębiają się pod miąższy kompleks utworów kredy. W rejonach wcięć erozyjnych w stropie mezozoiku występują warstwy wodonośne neogeńsko-paleogeńskie. Piętro czwartorzędowe łączy się w tych miejscach z piętrzem jurajskim bądź kredowo-jurajskim.

Górnojurajski użytkowy poziom wodonośny tworzą spękane wapienie, margle i piaskowce odsłonięte lub częściowo izolowane przez osady neogeńsko-paleogeńskie i czwartorzędowe. W dolinie Radomki i Wiązownicy poziom górnojurajski jest połączony z piętrzem czwartorzędowym. Wodonoścem są spękane wapienie, margle i piaskowce tworzące zbiornik szczelinowo-krasowy. Zwierciadło wody występuje na głębokościach od kilku do ok. 50 m

Jednolite części wód podziemnych

Przeważająca część powiatu położona jest w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 86, natomiast niewielki obszar na południu znajduje się w zasięgu JCWPd nr 102.

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe na obszarze powiatu reprezentowane są przez dobrze rozwiniętą sieć rzeczną oraz kilka niewielkich zbiorników. Cechą charakterystyczną, układu hydrograficznego jest jego genetyczny związek z budową geologiczną, a zwłaszcza systemem dyslokacji. Na przeważającej części obszaru występuje kratowy układ systemu rzecznoego. Cały obszar gminy należy do dorzecza Wisły.

Głównym ciekim powierzchniowym obszaru jest Korzeniówka, która bierze swój początek w rejonie Woli Korzeniowej. Przed Szydłowcem wpada do niej kilka lokalnych cieków zbierających wody w okolicach Budek, Woli Korzeniowej oraz ulic Książek Nowy i Książek Stary. Powyżej Szydłowca – w środkowej i częściowo północnej części obszaru – zasila ją kilka strumieni i cieków, spośród których, do największych należy Szabasówka oraz zmeliorowany ciek w rejonie Zdziechowa. Szabasówka jest prawym dopływem Radomki. Ma

długość 22,8 km i powierzchnię zlewni 561,4 km². Południowo-wschodnią część Gminy odwadnia silnie rozwinięta sieć cieków i strumieni górnego dorzecza Oleśnicy – dopływu Kamiennej. Wody powierzchniowe są uzupełniane przez mniejsze zbiorniki wodne.

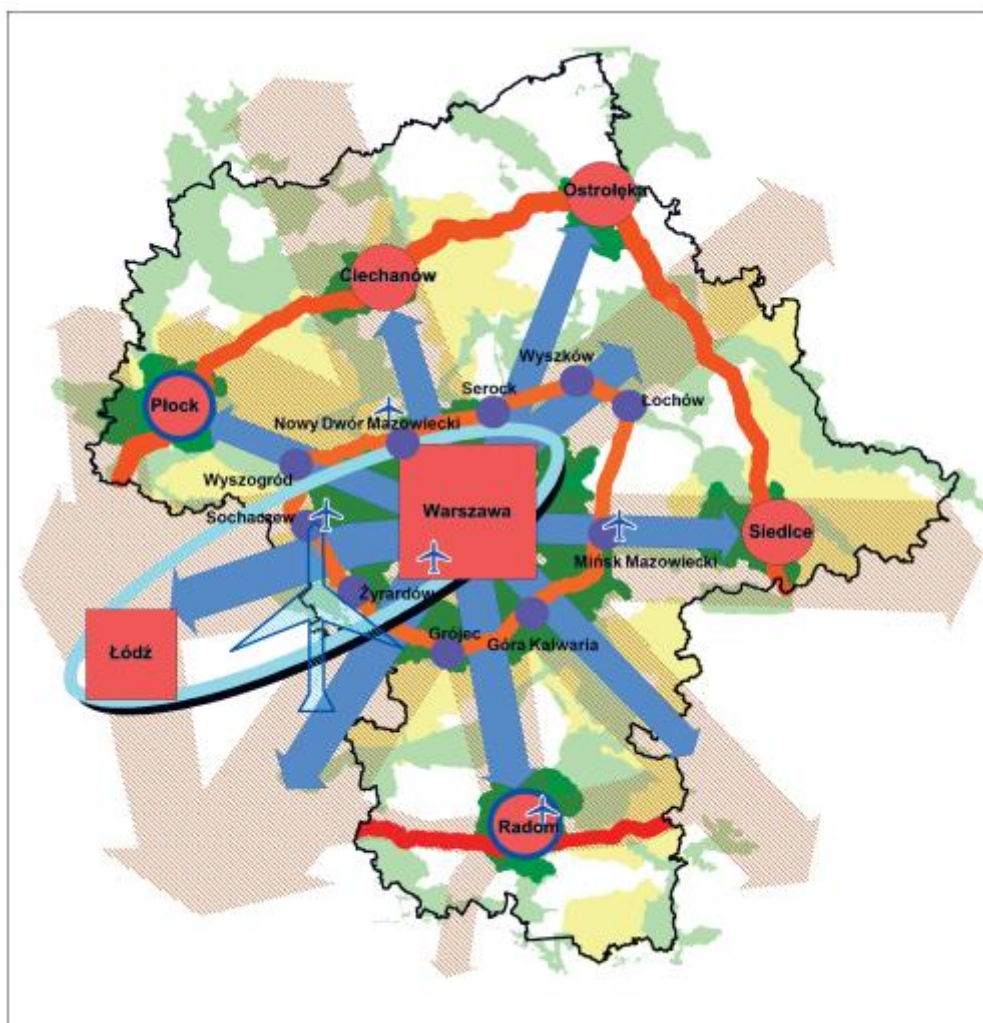
Na obszarze Gminy znajduje się kilka zbiorników wodnych. Służą one do celów przeciwpożarowych, do hodowli ryb lub jako zbiorniki retencyjne.

Ukształtowanie terenu

Ład przestrzenny oznacza takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb lokalnej społeczności, przy uwzględnieniu miejsca danego samorządu lokalnego w regionie i kraju.

Czynnikami decydującymi o kierunkach zmian w strukturze przestrzennej są przede wszystkim: środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe oraz infrastruktura techniczna i komunikacja. Są to elementy, które warunkują dalszy rozwój przestrzenny jednostki samorządu terytorialnego. Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz docelowego przeznaczenia terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (np. zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (np. wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań oraz połączenia i powiązań zewnętrznych, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania.

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej⁶

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Powiatu Szydłowieckiego jest zdeterminowana przez ukształtowany układ osadniczy o charakterze policentryczno-pasmowym.

⁶ https://mbpr.pl/wp-content/uploads/2022/07/pzpwmm_2014_pelny.pdf

Głównymi elementami struktury są:

- struktura użytkowania ziemi;
- Szydłowiec – największe miasto powiatu, jest ośrodkiem administracji gminnej, powiatowej i specjalnej, zapewniając mieszkańcom kompleksową obsługę we wszystkich obszarach; pełni rolę centrum w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, jest ważnym ośrodkiem życia kulturalnego i centrum w zakresie usług turystycznych.;
- policentryczny układ gmin wchodzących w skład powiatu;
- korytarze transportowe: krajowe i regionalne;
- system obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych;
- pasmowo powiązane obszary przyrodniczo-kulturowe;
- tereny rolne i otwarte, wolne od procesów urbanizacji.

Ważnym elementem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej są obszary strategicznej interwencji.

W kontekście struktury funkcjonalno – przestrzennej powiatu należy zauważyć, że polityka przestrzenna jest kształtowana na poziomie poszczególnych gmin, a jej podstawowym narzędziem w systemie aktów planistycznych w Polsce są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 4 ust 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁷, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego następuje ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy danego terenu. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo, jeżeli wymagają tego przepisy odrębne (m.in. prawo lotnicze, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym itp.), dla pozostałych terenów uchwalany jest fakultatywnie. Poważnym obciążeniem dla gmin są koszty opracowania planów, a także ekonomiczne skutki ich uchwalenia. Problemem jest również stosunkowo długi czas sporządzania planów. Uchwalenie miejscowego planu może wprowadzać ograniczenia możliwości zabudowy poszczególnych nieruchomości, z kolei zmiana warunków zagospodarowania konkretnych nieruchomości może być podstawą żądania od gminy wykupu

---

⁷ W Ministerstwie Rozwoju i Technologii został opracowany projekt, który jest pierwszym etapem oczekiwanej od dawna reformy systemu planowania przestrzennego. Reforma systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju kraju przy zachowaniu ładu przestrzennego i uwzględnieniu interesu publicznego. Istotne jest uproszczenie procesu inwestycyjnego i zwiększenie skuteczności planowania przestrzennego. Jedną z postulowanych zmian jest: uchylenie przepisów w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zagadnienia strategiczne i kierunkowe będą przedmiotem Strategii rozwoju lokalnego lub ponadlokalnego, natomiast zasady realizacji polityki przestrzennej będą ustalane w planie ogólnym gminy – w zwięzłym dokumencie o krótkiej liście ustaleń: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/nowelizacja-ustawy-o-planowaniu-i-zagospodarowaniu-przestrzennym--aktualne-informacje>

nieruchomości lub kierowania innych roszczeń odszkodowawczych ze strony właścicieli wobec gminy. Dodatkowo, jeżeli w związku z uchwaleniem planu miejscowego lub jego zmianą, wartość nieruchomości uległa obniżeniu, a właściciel albo użytkownik wieczysty zbywa tę nieruchomość, może żądać od gminy odszkodowania równego obniżeniu wartości nieruchomości.

Głównym podmiotem działań polityki wobec obszarów wiejskich są mieszkańcy. Na obszarach wiejskich powinny zostać zapewnione wysokiej jakości usługi komunikacji zbiorowej, co umożliwi dogodne połączenie komunikacyjne wewnątrz subregionów. Istotny element takiego systemu stanowi rozwój i integracja rozkładowa regionalnej komunikacji publicznej w zakresie linii autobusowych dowożących do stacji kolejowych oraz najbliższych aglomeracji miejskich, w tym położonych w sąsiednich województwach. Pomimo że w ostatnim czasie obserwowane są głębokie przemiany zachodzące na obszarach wiejskich (m.in. zmniejszenie udziału produkcji rolniczej w funkcjach, jakie pełnią obszary wiejskie w regionie), są one nadal głównymi dostawcami żywności i materiałów dla poszczególnych sektorów gospodarki. Obszary te powinny wzmacniać swoje mocne strony i zwiększać stopień dywersyfikacji działalności gospodarczej. W aspekcie wymogów ochrony środowiska istotne będą również działania rozwojowe związane z poprawą standardów funkcjonowania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym urządzeń w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków. Działania w tym zakresie pożądane są głównie na terenach wiejskich, gdzie nadal widoczna jest istotna luka pod względem liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. W rozwoju obszarów wiejskich kluczowe znaczenie mają umiejętności i kompetencje ich mieszkańców. Jednym z priorytetów będzie zatem zwiększenie dostępności do usług oświatowych, realizowanych również przez ośrodki kultury, wyposażenia szkół, a także umożliwienie uczniom korzystania z nowoczesnych technologii w procesie nauczania. Bardzo ważnym elementem determinującym rozwój obszarów wiejskich jest ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Na obszarach wiejskich powinny być tworzone warunki do upowszechniania kultury oraz rozwijane funkcje turystyczne, co umożliwi kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej⁸.

Budowa geologiczna i warunki glebowe

Omawiany obszar położony jest w północnej części obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich. Dominujące tu, skały osadowe wieku jurajskiego, stanowią generalnie monoklinę o nachyleniu warstw w kierunku północno-wschodnim. Na powyższą pierwotną

---

⁸ <https://www.mirow.pl/bip/36-prawo-lokalne/zagospodarowanie-przestrzenne/406-projekt-studium-uwarunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego>

strukturę nakładają się późniejsze procesy tektoniczne, które spowodowały powstanie dyslokacji drzewicko-lubieńsko-mnichowskiej (zwanej również brzezną w odniesieniu do utworów liasu) i dyslokacji wierzbicko-chlewiskiej. Strefę zawartą pomiędzy nimi przecinają dość liczne dyslokacje transwersalne, dzieląc omawiany obszar na bloki. W wyniku procesów kompresyjnych pomiędzy dyslokacjami, powstały struktury ciągłe: synklina Szydłowca-Starachowic i antyklina Smagowa.

Na powierzchni omawianego obszaru odsłaniają się osady jury, trzeciorzędu i czwartorzędu, a utwory starsze znane są wyłącznie z wierceń badawczych.

Najstarszymi osadami występującymi tu są utwory jury dolnej (liasu). Osady te wykształcone są jako piaskowce, mułowce i iłowce, miejscami piaskowce z wkładkami sydereytów. W profilu jury dolnej wyróżnić można dziewięć serii litologicznych: zagajską, skłobską, zarzecką, ostrowiecką, koszorowską, gileniowską, drzewiecką, ciechocińską i borucicką.

Seria zarzecka zwana jest inaczej rudonośną. Reprezentuje ją tzw. II poziom rudonośny, w którego profilu występują piaskowce z wkładkami sydereytów i iłowców brunatnowiśniowych. Objawy mineralizacji związkami żelaza pojawiają się w całym profilu jury, ale tylko seria zarzecka posiada dużą ich koncentrację. Jurajskie rudy żelaza wykształcone są w postaci sydereytów, rzadziej sferosydereytów i zawierają średnio do 30% czystego metalu.

Serię gielniowską stwierdzono na powierzchni gminy w okolicy Szydłowca. W utworach tej serii występują poziomy rud sydereytowych eksploatowanych w XIX wieku. W rozległych odsłonięciach w rejonie Szydłowca odsłania się seria drzewiecka, której piaskowce są powszechnie eksploatowane jako wysokiej wartości materiał okładzinowy w okolicznych kamieniołomach.

Utwory jury środkowej (doggeru) występują wąskim pasem wzdłuż wspomnianej wyżej dyslokacji brzeżnej. Reprezentowane są przez: piaskowce, mułowce, iłowce piaszczyste, czasem zlepieńce z wkładkami sydereytów i piasków sydereyticznych.

Osady górnourajskie (malm) wykształcone są jako: wapienie, wapienie margliste i wapienie oolitowe, miejscami organodetrytyczne. Jednak na obszarze gminy nie występują ich udokumentowane złoża.

Osadów trzeciorzędowych na obszarze Gminy Szydłowiec nie stwierdzono. Występują one w sąsiedniej Gminie Orońsko, w rejonie wsi Dobrut. Są to piaski kwarcowe, pylaste oraz gliny wypełniające leje krasowe stwierdzone w kamieniołomie „Marylin”. W wyniku procesów wietrzeniowych w trzeciorzędzie piaskowce wapnisto-żelaziste jury środkowej uległy silnemu i głębokiemu wietrzeniu, co spowodowało ich odwapnienie i limonityzację.

Utwory czwartorzędowe wykształcone są jako gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe, piaski rzeczne, żwiry, gliny i rumosze deluwialne powstałe w wyniku zlodowaceń południowopolskich, środkowopolskich. Na przełomie plejstocenu i holocenu powstały piaski eoliczne występujące w wydmach na całym opisywanym obszarze. Najmłodszymi utworami

są piaski rzeczne, żwiry, namuły i torfy występujące w dolinie Szabasówki, Korzeniówki i mniejszych cieków.

Na obszarze arkusza do najważniejszych utworów o znaczeniu gospodarczym zaliczyć należy: serię drzewiecką i ostrowiecką liasu, z którymi związane jest występowanie przydatnych w budownictwie złóż piaskowców w gminie Szydłowiec oraz serię zarzecką (rudonośną).

Warunki przyrodniczo – krajobrazowe

Charakterystyczną cechą terenów Powiatu Szydłowieckiego jest obecność piaskowca, która od średniowiecza determinowała rozwój społeczno – gospodarczy tego rejonu. Występujące tu surowce były przedmiotem eksploatacji i obróbki jeszcze w epoce kamienia (krzemień), w średniowieczu i w okresie nowożytnym (piaskowiec, rudy żelaza). Ośrodki ich wydobywania i przetwarzania liczyły się w potencjale gospodarczym Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Bogate tradycje kamieniarskie (kontynuowane po dzień dzisiejszy) i hutnicze wyróżniają powiat w skali kraju, a zabytkowa huta żelaza w Chlewiskach jest unikatem w skali europejskiej. Tradycje te utrwaliły nazwy miejscowe, np.: Ruda, Kopalnia, Kuźnia, Kuźnica, Huta, Hucisko, Goworek (od: gwarek = górnik), Piece (wapienniki), Tracze (tartak), Budki i Majdanki (osady śródleśne), a także figury św. Barbary stawiane przez górników swej patronce.

Obiekty dawnego górnictwa kamiennego (łomy piaskowca) wraz z interesującymi odsłonięciami i formami morfologicznymi są wykorzystywane w edukacji przyrodniczej i kulturowej. Przejawem wysokiego poziomu kultury materialnej i rzemiosła były produkowane w Szydłowcu od 4. ćwierci XIX w. po rok 1939 sławne bryczki, a w okresie międzywojennym nadwozia do samochodów, które jeździły w Warszawie jako pierwsze w Polsce taksówki. Tradycje rzemiosła i handlu są dalej aktualne. Ważną rolę odgrywa w tej działalności Cech Rzemiosł Różnych w Szydłowcu. Region szydłowiecki słynął także z garncarstwa, wyrobów ze szkła i ceramiki. Okolice Rędocina były oblegane przez kupców – sadowników, którzy nabywali tu doniczki i inne naczynia służące do hodowli roślin.

Powiat może się pochwalić także ciekawymi dziełami architektury i sztuki, w tym m.in. późnogotyckim kościołem pw. św. Zygmunta w Szydłowcu, Szydłowieckie Centrum Kultury i siedziba unikatowego w Polsce Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych, najstarszy w powiecie XIII – wieczny kościół, przebudowany i wyposażony w XVI-XVII w. oraz otoczony krajobrazowym parkiem nowożytny dwór w Chlewiskach, zespół dworski w Orońsku, w którym mieści się Centrum Rzeźby Polskiej – instytucja kultury z ośrodkiem pracy twórczej dla rzeźbiarzy i stałą galerią współczesnej rzeźby.

Powiat Szydłowiecki jest położony w otoczeniu lasów przysusko-szydłowieckich, co powoduje, że jest to obszar o atrakcyjnych i cennych walorach przyrodniczych.

Położenie Powiatu Szydłowieckiego na terenach atrakcyjnych pod względem przyrodniczym (dawnej Puszczy Świętokrzyskiej) sprzyja uprawianiu czynnej turystyki i rekreacji - otoczenie parków, lasów, rezerwatów, obszarów krajobrazu chronionego, możliwość zwiedzania nieczynnych kamieniołomów, miejsc pamięci, a także licznych zabytków.

Powiat szydłowiecki razem z koneckim, opoczyńskim, skarżyskim i przysuskim jest zaliczany do tzw. **Ziemi Odrowążów**. Idea wspólnej promocji regionu w innych powiatami ma za zadanie wzmocnić potencjał gmin szydłowieckich. Dodatkowe atrakcje turystyczne są w każdym powiecie i wielu gminach. Przy takiej promocji **zyskuje każda gmina z osobna i każdy powiat**. Poszczególnym gminom będzie trudno o pozyskanie turystów, którzy przyjadą tylko do Szydłowca, ale połączenie wizyty ze zwiedzaniem innych okolicznych destynacji, w tym Radomia może być już ciekawym rozwiązaniem dla turystyki weekendowej, krótkoterminowej np. typu city break. Sama gmina może nie być na tyle atrakcyjna na tyle na ile może być nim cały region. Gminy i miasta Ziemi Odrowążów razem mają szansę zaoferować kompleksową ofertę dla turystów. We współpracy i wzajemnym zaufaniu tkwi siła regionu.⁹

Obszar powiatu może poszczycić się ciekawymi z punktu widzenia atrakcjami, które mogą spotkać się z uznaniem turystów. W powiecie jest kilka sztucznych zbiorników wodnych, wśród których najbardziej popularne są: zalew w Chlewiskach, w Szydłowcu i Jastrzębiu.

Istniejące obszary i obiekty objęte ochroną

Na obszarze gmin powiatu znajdują się formy ochrony przyrody w postaci rezerwatów, pomników przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, parków zabytkowych i użytków ekologicznych.

Obszary Natura 2000

1. Dolina Czarnej, PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260015.H

Województwa w których znajduje się obiekt: świętokrzyskie, łódzkie, mazowieckie

Powiaty: opoczyński, piotrkowski, konecki, szydłowiecki

---

⁹ <https://ziemiaodrowazow.com/czym-jest-ziemia-odrowazow/>

Gminy: Paradyż (wiejska), Żarnów (wiejska), **Chlewiska (wiejska)**, Końskie (miejsko-wiejska), Aleksandrów (wiejska), Smyków (wiejska), Stąporków (miejsko-wiejska), Fałków (wiejska), Radoszyce (miejsko-wiejska), Ruda Maleniecka (wiejska).

Powierzchnia: 5780.6 ha.

Obszar obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Jest to największy prawobrzeżny dopływ Pilicy (ok. 85 km). Obszar źródłowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Tereny źródłowe Czarnej zajmują największe na opisywanym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie (niedaleko od koryta) w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna). Niezbyt długie i nieliczne uregulowane odcinki, mają związek z historią tych terenów¹⁰.

2. **Lasy Skarżyskie PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260011.H**

Powierzchnia [ha]: 2 388,81.

Województwa w których znajduje się obiekt: świętokrzyskie, mazowieckie

Powiaty: skarżyski, szydłowiecki

Gminy: Skarżysko-Kamienna (miejska), **Szydłowiec (miejsko-wiejska)**, Bliżyn (wiejska), Skarżysko Kościelne (wiejska).

Lasy Skarżyskie to obszar głównie leśny, zabezpieczający naturalne lasy bukowo-jodłowe o charakterze puszczańskim, jako pozostałość po prastarej Puszczy Świętokrzyskiej. Na obrzeżach lasów występują bardzo dobrze zachowane zmiennowilgotne łąki trzęślicowe Molinion. Łąki te są doskonale wykształcone, niemalże "podręcznikowo" z całą plejadą gatunków charakterystycznych dla tego zbiorowiska, nie rzadko chronionymi i zagrożonymi, np.: *Gladiolus imbricatus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Epipactis palustris*, czy gatunki z rodzaju *Dactylorhiza*. W ostoi stwierdzono występowanie kilku gatunków o znaczeniu europejskim: motyle - czerwończyk nieparek i przeplatka aurinia (wszystkie te gatunki związane są ze środowiskami wilgotnych łąk, mokradeł i torfowisk) oraz chrząszcz pachnica dębowa. Obszar ma istotne znaczenie dla ochrony przede wszystkim dla ochrony przeplatki aurinia i pachnicy dębowej.

Obszar chronionego krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie

PL.ZIPOP.1393.OCHK.666

---

¹⁰ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewnatura2000.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260015.H>

Powierzchnia [ha]: 35908,09. Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych¹¹. Położony jest na terenie powiatu przysuskiego w gminach Gielniów, Przysucha, Borkowice oraz **powiatu szydłowieckiego w gminach: Chlewiska, Szydłowiec, Mirów, Jastrzab.**

W skład kompleksu wchodzi: W obrębie obszaru znajdują się 4 rezerваты przyrody (Puszcza u źródeł Radomki, Podlesie, Rezerwat Cisowy Majdów, Rezerwat Cisowy Skarżysko), 32 pomniki przyrody (drzewa) oraz 2 parki zabytkowe.

Jest to obszar porośnięty w znacznym stopniu lasami mieszanymi z jodłą, świerkiem, brzozą i bukiem oraz licznymi źródłiskami i małymi ciekami wodnymi. Obszar ten jest słabo poznany pod względem przyrodniczym. Kompleksy leśne tworzą w dużej mierze mieszane starodrzewia z dużą ilością śródleśnych torfowisk.

Na terenie powiatu znajdują się:

Rezerwat Cisowy Majdanów, PL.ZIPOP.1393.RP.21: Powierzchnia [ha]: 9,25. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska cisa, gatunku ustępującego obecnie z naszych lasów, a stanowiącego niegdyś ich stały element składowy.

Rezerwat Cisowy Skarżysko, PL.ZIPOP.1393.RP.19: Powierzchnia [ha]: 6,1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska cisa, gatunku ustępującego obecnie z naszych lasów, a stanowiącego niegdyś stały element składowy.

Rezerwat Podlesie, PL.ZIPOP.1393.RP.555: obszar gminy Chlewiska, Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk jodłowych i wielogatunkowych z przewagą jodły oraz śladów wydobywania i przeróbki rudy żelaza w Okręgu Staropolskim. Powierzchnia [ha]: 194, 48.

Ponadto na obszarze powiatu występuje 35 pomników przyrody¹² (w tym m.in. wiąz górski, lipa drobnolistna, klon pospolity, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, lipa szerokolistna, wiąz szypułkowy, buk pospolity, klon jawor, topola czarna, cis pospolity, olsza czarna oraz 3 stanowiska dokumentacyjne¹³:

Łom Podkowiński: Nieczynny kamieniołom wglębny piaskowców szydłowieckich - odsłonięcie geologiczne wraz z pasem gruntu i wyrobiska wypełnionego wodą szerokości po 1m w części górnej i dolnej ściany, ograniczającej wyrobisko od wschodu i północy;

---

¹¹ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewobszarchronionegokrajobrazu.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.OCHK.666>

¹² <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

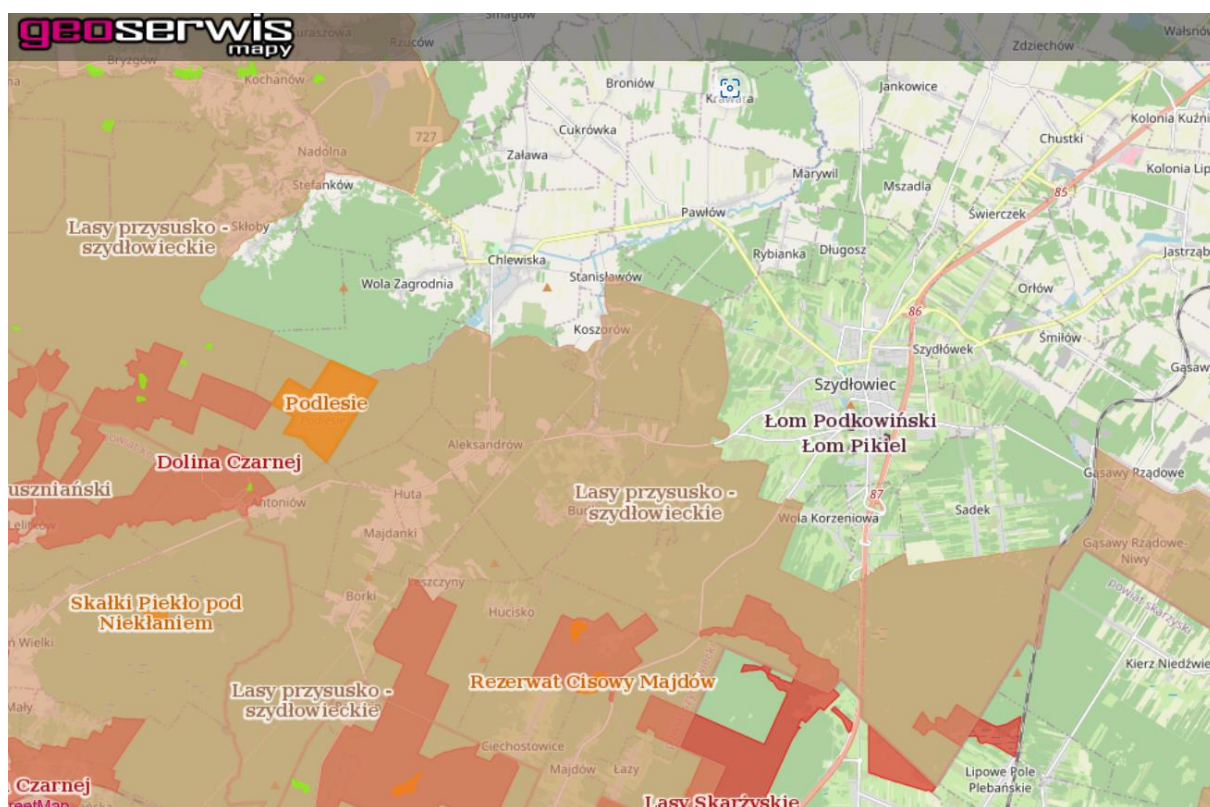
¹³ <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Łom Pikiel: Nieczynny kamieniołom wgłębny piaskowców szydlowieckich - odsłonięcie geologiczne wraz z pasem gruntu szerokości 5m w części górnej ściany i wyrobiska szerokości 1 m wypełnionego wodą, ograniczającym wyrobisko od północy (długość 20m), wschodu (całość) i południa (długość 20 m);

Łom na Polankach: Zespół nieczynnych łomików wgłębnych piaskowców szydlowieckich.

Do pomników przyrody nieożywionej zaliczono wychodnie piaskowca Góry Cymbra, z której rozciągają się rozległe, panoramiczne widoki dużej części powiatu.

Formy ochrony przyrody¹⁴

Istniejący stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym oddziaływaniem

Powietrze atmosferyczne

W Unii Europejskiej realizacja celów klimatyczno-energetycznych jest istotna z punktu widzenia planowanej niskoemisyjnej transformacji energetycznej. UE ma ambicje związane z osiągnięciem dekarbonizacji obszaru wspólnoty europejskiej. W grudniu 2020 r. został

¹⁴ <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

zatwierdzony przez Radę Europejskiej cel obejmujący ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w porównaniu z poziomem z roku 1990. Dla Polski pójście drogą dynamicznych zmian klimatyczno - energetycznych UE będzie stanowić wyzwanie transformacyjne.

Główną kanwą budowy nowego podejścia w polityce klimatycznej jest ogłoszony w 2019 r. Europejski Zielony Ład (EZŁ, ang. European Green Deal) , który jest strategią rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar neutralny klimatycznie. Jest to odpowiedź na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska

Idea Zielonego Nowego Ładu (Green New Deal) nawiązuje do Nowego Ładu (New Deal) zrealizowanego w Stanach Zjednoczonych w latach 30. XX w. przez prezydenta Roosevelta, jako odpowiedź państwa na najgłębszą w historii recesję – z rosnącym bezrobociem, spadkiem produkcji w gospodarce i drastycznym wzrostem długu publicznego. Zielony Nowy Ład wskazuje zaś jednocześnie na nowe – oprócz socjalnej i ekonomicznej – perspektywy i wyzwania globalnego kryzysu przełomu XX i XXI w. Wiążą się one głównie z globalnymi zmianami klimatycznymi i postępującym wyczerpywaniem się nieodnawialnych zasobów oraz niszczeniem różnorodności biologicznej – procesami wynikającymi m.in. z niezrównoważonych wzorców konsumpcji i modeli produkcji¹⁵.

Zadaniem Zielonego Nowego Ładu jest zapewnienie globalnego zrównoważonego rozwoju oraz zbudowanie niskoemisyjnej i niskowęglowej gospodarki i społeczeństwa przez wzmacnianie spójności społecznej, tworzenie milionów nowych zielonych miejsc pracy – w wyniku zwiększania poziomu unijnych i krajowych inwestycji m.in. w edukację, programy badawczo-rozwojowe, rozwój nowoczesnych technologii przyjaznych człowiekowi, środowisku i klimatowi, podnoszenie efektywności energetycznej i zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizację sektora budownictwa oraz promocję budynków autonomicznych i pasywnych, rozwój przyjaznych środowisku sieci kolejowych na kontynencie czy wreszcie zmianę priorytetów Wspólnej Polityki Rolnej. Podobnie jak program reform z lat 30. XX w., ZNŁ wskazuje na aktywną rolę władz publicznych w realizacji polityki – w tym wypadku polityki zrównoważonego rozwoju.

W gminach powiatu szymborskiego odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm w zakresie benzo(a)pirenu.

Na obszarze gmin znajdują się budynki o zróżnicowanym wieku, przeznaczeniu i technologii wykonania. Budownictwo zagrodowe i jednorodzinne to wiodąca forma zabudowy na terenie gmin powiatu. Budownictwo jest bardzo zróżnicowane, a stan techniczny w dużej mierze zależy od roku budowy, technologii czy sposobu eksploatacji. Najstarsze

---

¹⁵ Założenia Europejskiego Zielonego Ładu | Fundacja Zielony Ład (fundacjazielenyklad.pl)

budynki charakteryzują się murami wykonanymi z cegły wraz z drewnem. Nowo powstałe cechuje natomiast dobrze wykonana termoizolacja. Budynki są sukcesywnie modernizowane.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w Polsce jest sektor komunalno-bytowy, czyli gospodarstwa domowe. Odpowiadają one za prawie połowę całkowitej emisji pyłu zawieszonego, większość (ok. 91%) emisji WWA i praktycznie 100% bardzo toksycznego „koktajlu” związanego z nielegalnym spalaniem tworzyw sztucznych. Jest to tzw. niska emisja powierzchniowa (nazwa pochodzi od niskich kominów, nie od niskiego poziomu zanieczyszczeń), czyli produkty spalania węgla, drewna a nierzadko śmieci w domowych piecach, kotłach i kominkach najróżniejszych typów przyczyniające się w głównej mierze do złego stanu polskiego powietrza. Wśród wykorzystywanych kotłów węglowych przeważają urządzenia wiekowe. Udział stosunkowo nowych kotłów, do 3 lat, wynosi 25%. Dalsze 29% kotłów to już urządzenia w wieku 4 do 10 lat. Pozostałe 45% kotłów ma 10 lat i więcej. Średni wiek kotłów retortowych (8 lat) jest nieco wyższy niż zasypowych (12 lat).

W gminach powiatu zwłaszcza na obszarach wiejskich znaczna część mieszkań będących własnością samorządów zlokalizowana jest w obiektach, które wymagają przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych. Gminy sukcesywnie realizują inwestycje, których celem jest poprawa efektywności energetycznej własnego zasobu komunalnego. Jednakże potrzeby są zdecydowanie większe niż możliwości finansowe gmin i mieszkańców, brak podejmowanych działań zmierzających do optymalizacji kosztów m.in. ogrzewania doprowadza do wysokiego zużycia energii cieplnej. To z kolei prowadzi do dużej emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery. Brak inwestycji w termomodernizację budynków powoduje rosnące koszty ich utrzymania, co negatywnie wpływa na budżety jednostek samorządowych i tym samym samych gmin. Dlatego też przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną daje już w horyzoncie krótkoterminowym wymierne korzyści finansowe. Dzięki przeprowadzeniu robót termomodernizacyjnych ulega obniżeniu emisja szkodliwych substancji tj. gazów i pyłów do atmosfery, co przekłada się na obniżenie kosztów związanych z utrzymaniem obiektów. Należy również podkreślić, że inwestycje termomodernizacyjne przyczyniają się do poprawy warunków pracy i podniesienia komfortu pracujących w nich osób. Obok niedocieplonych ścian dużym problemem są stare, nieekologiczne i nieefektywne systemy grzewcze. Niemodernizowane od lat instalacje powodują, że zużycie energii znacznie przekracza średnią dla obowiązujących wytycznych zgodnych z najnowszymi warunkami technicznymi i normami Polskimi i Europejskimi. Dodatkowo należy podkreślić, że mimo wysokich kosztów ponoszonych za zakup paliwa nie przekłada się to na możliwość uzyskania komfortu cieplnego na wymaganym poziomie. Znaczna część obiektów charakteryzuje się niedogrzeniem kubatury.

Analogiczne problemy dotyczą starszych budynków prywatnych, które powstały ponad 20-lat temu, tj. przed obowiązywaniem sukcesywnie rosnących wymagań dot. izolacyjności

oraz tendencji rynku do montażu wysokosprawnych źródeł ciepła oraz różnych systemów zmierzających do zatrzymania wytworzone ciepła w ogrzewanej kubaturze. Na terenach wiejskich poza problemem używania nie ekologicznych źródeł ciepła dochodzi kwestia spalania paliw niskiej jakości oraz różnego rodzaju odpadów. Ten brak świadomości, poczucie oszczędności pieniędzy skutkuje powstawaniem smogu, co jak podają już oficjalne dane jest przyczyną śmiertelności Polaków.

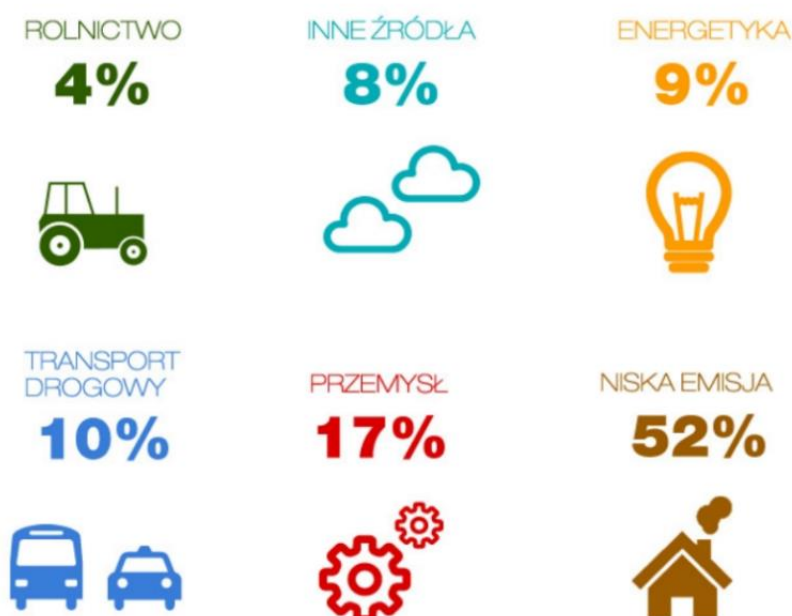
W przypadku gmin powiatu głównym źródłem zanieczyszczeń jest spalanie paliw kopalnych wykorzystywanych w celach grzewczych. Niski standard energetyczny budynków mieszkalnych oraz wykorzystywanie przestarzałych, niskosprawnych kotłów przyczynia się do zwiększania emisji na terenie gminy. Ponadto popularnym źródłem ciepła w budynkach są stare i niskosprawne kotły węglowe. Skutkiem obecnej sytuacji jest wysokie zanieczyszczenie powietrza z niskiej emisji, tj. źródło niedużej wysokości. Jest to szczególnie niebezpieczne, gdyż utrzymujące się na niskich wysokościach zanieczyszczenia bezpośrednio wpływają na zdrowie ludzi oraz zwierząt. Efektem spalania węgla i innych tradycyjnych paliw jest ciepło, które ogrzewane domy. Powstają przy tym zanieczyszczenia, które trafiają do powietrza, którym oddychamy. Niezależnie od rodzaju kotła, każdy emituje do atmosfery zanieczyszczenia (emisja zanieczyszczeń). W zależności od rodzaju spalanej paliwa, będzie ich więcej lub mniej. Zanieczyszczenia te przyczyniają się do ocieplania klimatu na ziemi. Mają również katastrofalny wpływ na nasze zdrowie, a w szczególności na zdrowie dzieci. Niska emisja, to zanieczyszczenia trafiające do powietrza na wysokości mniejszej od 40 m, czyli w naszym najbliższym otoczeniu. Głównym źródłem niskich emisji są między innymi: domowe kotły i piece na paliwo stałe, transport oraz małe i średnie zakłady przemysłowe. Mają one negatywny wpływ na środowisko i stan zdrowia ludzi. Powodują wysoką koncentrację zanieczyszczeń w powietrzu, którym oddychamy – tzw. smog. Powodują również zanieczyszczenia żywności, którą spożywamy.

Wielkość emisji zanieczyszczeń zależy od:

- rodzaju budynku – ocieplony dom potrzebuje znacznie mniej paliwa do jego ogrzania, tym samym będzie emitował mniejszą ilość zanieczyszczeń do atmosfery;
- rodzaju kotła i jego wieku – starsze kotły zużywają więcej paliwa i znacznie więcej emitują zanieczyszczeń niż nowoczesne urządzenia;
- rodzaju paliwa – niezależnie od postaci, pod względem produkcji zanieczyszczeń węgiel zawsze wypada gorzej w porównaniu z innymi paliwami – nawet jeśli nazywany jest „eko”;
- parametrów stosowanego paliwa – np.: zawartość popiołu, zawartości siarki; im gorszej jakości paliwo, tym z jego spalania powstaje więcej zanieczyszczeń.

Spośród zanieczyszczeń emitowanych przy spalaniu paliw stałych, zwłaszcza węgla, najbardziej niebezpieczna są pyły. Szczególnie niebezpieczne są pyły oznaczone jako PM10 i PM2,5. Zawierają one metale ciężkie i są odpowiedzialne za choroby układu oddechowego i krążeniowego, różnego rodzaju alergię, a w efekcie odpowiadają za wzrost śmiertelności ludności na terenach o wysokiej emisji tych substancji. Pył zawieszony – jest mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych znajdujących się w powietrzu. Może zawierać substancje toksyczne, metale ciężkie oraz diotoksyny. Pochodzą one z komunikacji, przemysłu, kotłowni na paliwo stałe. Dlatego spaliny zawierają bardzo różne rodzaje pyłów i gazów, które różnią się składem chemicznym i stanem rozdrobnienia. Konsekwencje zdrowotne zależą od średnicy cząstek pyłów i ich stężenia, jak i składu chemicznego. Cząsteczki o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów, tzw. pył zawieszony PM10, przenikają wraz z wdychanym powietrzem do dróg oddechowych i tam głównie oddziałują na zdrowie człowieka. Drobniejsze cząsteczki, o średnicy 2,5 mikrometrów i mniejszej (PM2,5), są groźniejsze dla zdrowia, ponieważ wnikają do pęcherzyków płucnych skąd tlen dostarczany jest do całego organizmu. Pyły o średnicy 0,1 mikrometra przenikając z pęcherzyków płucnych do naczyń krwionośnych wraz z krwią dostają się do różnych narządów i tkanek; mogą również przenikać do płodu.

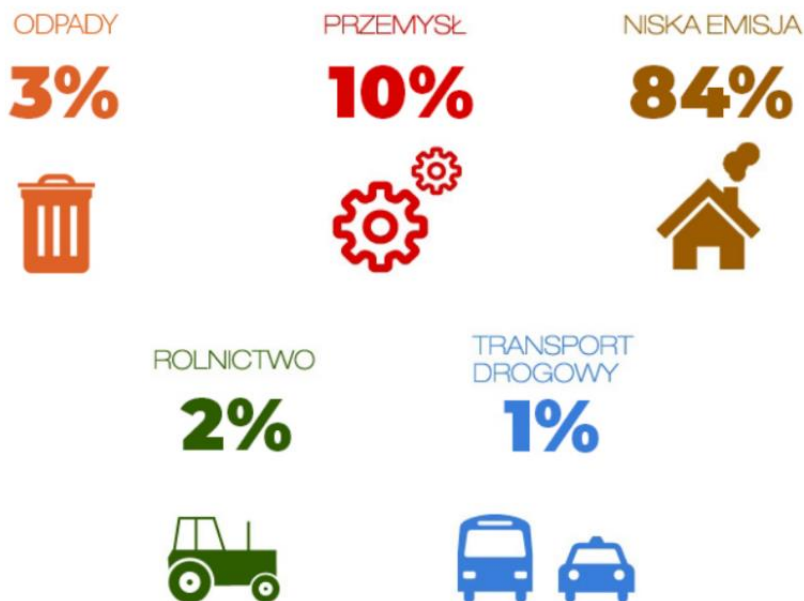
Źródła emisji pyłu PM 10¹⁶

Źródła emisji bezno[a]pirenu¹⁷

¹⁶ <https://www.polskialarmsmogowy.pl/polski-alarm-smogowy/smog/szczegoly,skad-sie-bierze-smog,18.html>

¹⁷ <https://polskialarmsmogowy.pl/smog/skad-sie-bierze-smog/>

Emisja pyłów z domowych urządzeń grzewczych mg/m³

Na terenie powiatu zidentyfikowano następujące główne obszary problemowe z zakresu efektywności energetycznej oraz emisji zanieczyszczeń do atmosfery¹⁸:

- 1) stosowanie wysokoemisyjnych źródeł ciepła, zarówno w budynkach publicznych, jak i prywatnych;
- 2) niska efektywność energetyczna części budynków publicznych;
- 3) niski udział w wykorzystaniu energii z odnawialnych źródeł energii;
- 4) znaczący udział transportu w strukturze emisji CO₂;
- 5) niska świadomość społeczna w zakresie racjonalnego wykorzystania energii.

¹⁸ Dane z Planów Gospodarki Niskoemisyjnej.

Wody powierzchniowe i podziemne

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (pmś) wynika z art. 349 ustawy – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska, którym zgodnie z art. 4a ust 1a ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1355, z późn. zm.) jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. W zakresie obowiązków GIOŚ leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód oraz stężenia substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie są badane przez wykonawców zewnętrznych na zlecenie GIOŚ. Monitoring wód powierzchniowych jest realizowany w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych, czyli oddzielnych i znaczących elementów wód powierzchniowych, takich jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878 ze zm.), w którym zlewnie poszczególnych rzek, przyporządkowano regionom wodnym. Obszar gminy położony jest w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obszarze dorzecza Wisły. Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły został określony przepisami Uchwały Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły (M.P. Nr 49, poz. 549).

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych powodują przede wszystkim następujące punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń:

- zrzuty ścieków z jednostek wiejskich, gdzie budowa wodociągów wyprzedziła budowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków – stopień zwodociągowania gminy jest wysoki, brak natomiast wystarczającej ilości sieci kanalizacyjnych i obiektów oczyszczania ścieków;
- ścieki deszczowe spływające z terenów komunikacyjnych, placów utwardzonych i stacji paliw;

- spływy z terenów rolniczych (stosowane w nadmiarze nawozy sztuczne, środki ochrony roślin, nawozy naturalne – obornik, gnojowica);
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości płynne, nielegalne wykorzystywanie nie eksploatowanych studni jako szamb powodujące bezpośrednie zanieczyszczenie całych poziomów wodonośnych.

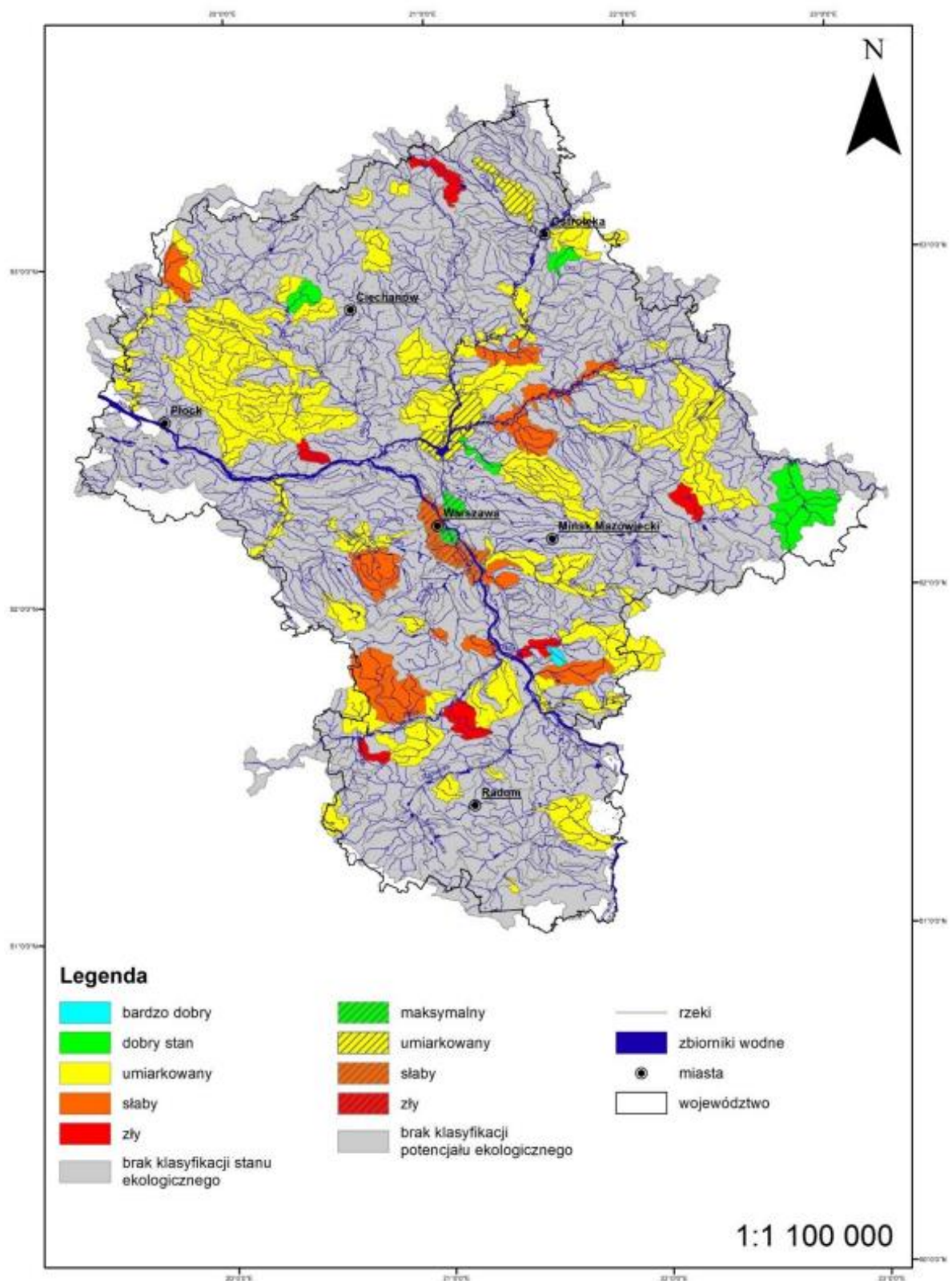
Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (pms) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2022 r., poz. 88 z późn. zm.). Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji właściwego organu inspekcji ochrony środowiska.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych

W 2018 r. dokonano klasyfikacji stanu ekologicznego w 88 naturalnych jednolitych częściach wód powierzchniowych rzecznych. Najwięcej JCWP - 65 (co stanowi 14,2% w odniesieniu do wszystkich naturalnych JCWP na terenie województwa), sklasyfikowano w stanie ekologicznym umiarkowanym. Głównie makrobezkręgowce bentosowe wpłynęły na taki wynik klasyfikacji. W przypadku 12 (2,6%) JCWP rzecznych stan ekologiczny określono jako słaby. O klasie zdecydowały elementy biologiczne, były to najczęściej makrobezkręgowce bentosowe. Często poniżej stanu dobrego występowały również fosfor fosforanowy oraz azot Kjeldahla. Zły stan ekologiczny wód charakteryzował 6 (1,3%) JCWP rzecznych. Czynnikiem degradującym były makrobezkręgowce bentosowe oraz ichtiofauna. Jedna (0,2%) JCWP (Dopływ spod Izdebnia-Kolonii) została sklasyfikowana do bardzo dobrego stanu ekologicznego i 4 (0,9%) JCWP do stanu dobrego (Rządza od Cienkiej do ujścia, Toczna do ujścia, Dopływ spod Zamościa, Struga).

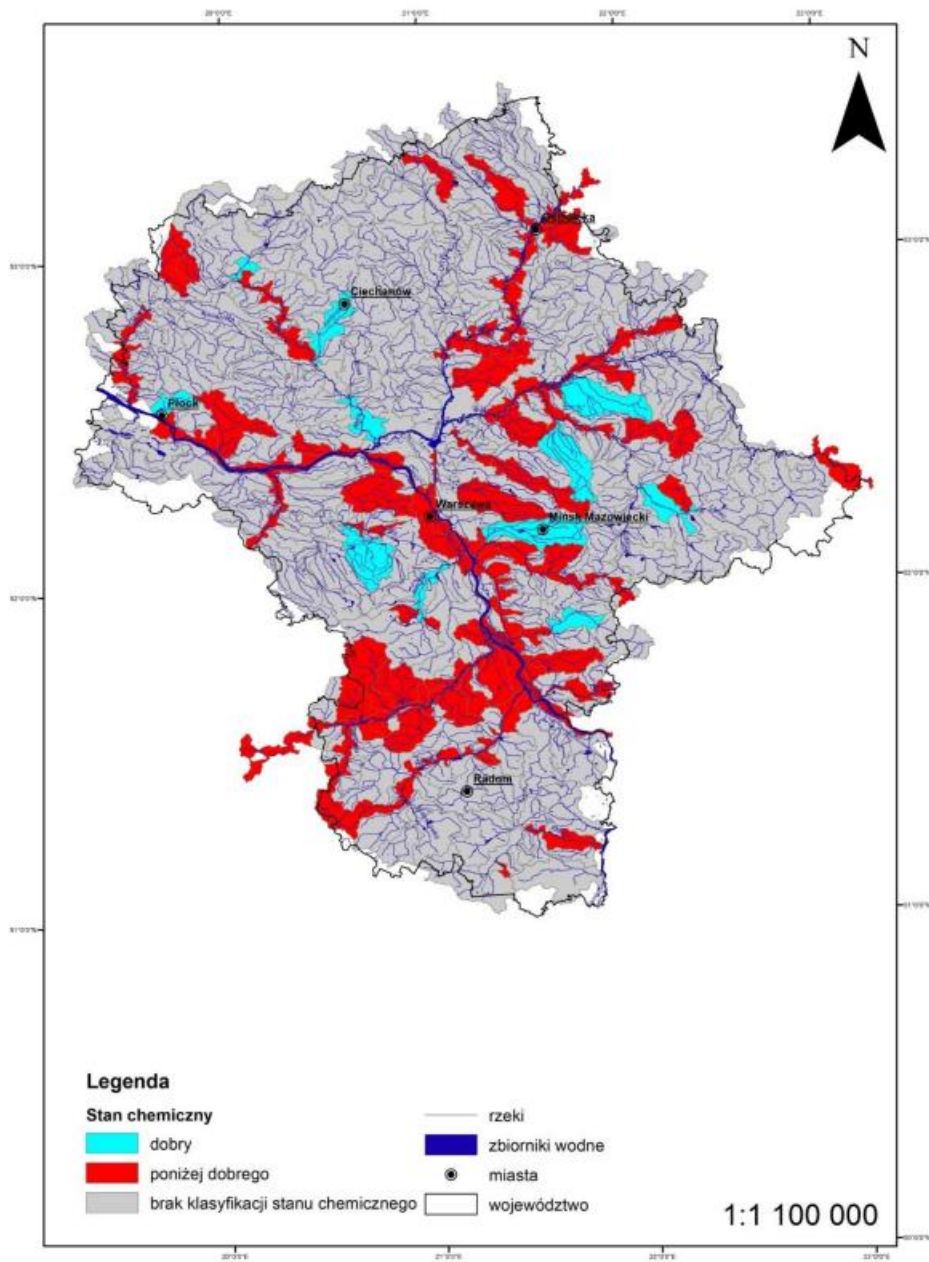
Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych województwa mazowieckiego w 2018 roku¹⁹

¹⁹ https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/raporty/stan_srodowiska-2020-mazowieckie.pdf

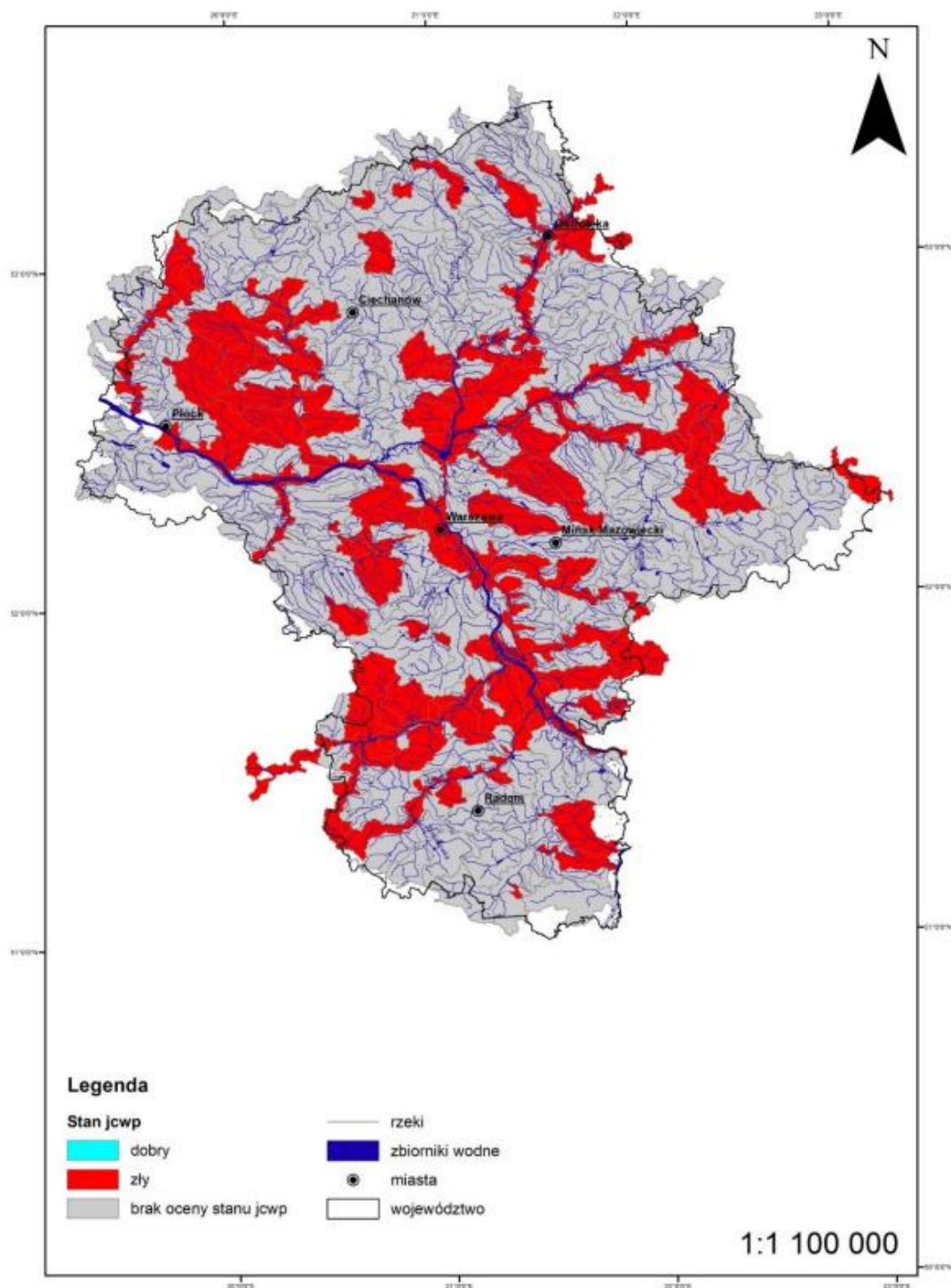
Wyniki oceny stanu chemicznego JCWP rzecznych województwa mazowieckiego w 2018 roku²⁰

²⁰ Tamże.

Wyniki oceny stanu JCWP rzecznych województwa mazowieckiego w 2018 roku²¹

²¹ Tamże.

Ocenę ogólnego stanu wykonano w 112 jednolitych częściach wód powierzchniowych (co stanowi 20,2% z płynących w województwie). Zły stan wód został określony we wszystkich ocenianych jednolitych częściach wód powierzchniowych rzecznych. Fitobentos i benzo(a)piren były wskaźnikami, które w największej liczbie przypadków JCWP zaważyły o takim wyniku oceny stanu. W 17 JCWP (3,1%) objętych monitoringiem operacyjnym, nie dokonano oceny stanu wód ze względu na wynik klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego

jako dobry przy braku badań substancji priorytetowych, bądź brak oceny stanu/potencjału ekologicznego przy jednoczesnym dobrym stanie chemicznym wód.

W roku 2018 ocenę stanu chemicznego w ramach monitoringu diagnostycznego lub operacyjnego wykonano dla 81 JCWP rzecznych. Dobry stan chemiczny stwierdzono w 12 JCWP (2,2% w odniesieniu do 555 na obszarze województwa). Badane były wyłącznie w monitoringu operacyjnym, co oznacza, że w ramach monitoringu operacyjnego do badań włączono wskaźniki chemiczne, których obecność w wodach potwierdziły wykonane wcześniej wyniki monitoringu diagnostycznego. Stan chemiczny poniżej dobrego określono dla 69 (12,4%) JCWP rzecznych. W tym 27 przebadanych w ramach monitoringu operacyjnego i 42 badanych w monitoringu diagnostycznym i operacyjnym prowadzonym jednocześnie w punkcie reprezentatywnym. Wskaźnikami, które zadecydowały o takiej klasyfikacji były: benzo(a)piren w wodzie oraz badane w biocie rtęć i difenylotery bromowane.

Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie gmin powiatu wraz z określeniem ich stanu, statusu, obowiązującymi dla nich celami środowiskowymi oraz ryzykiem ich nieosiągnięcia

I.p.	Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
1.	RW20006252249	Kobyłka	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
2.	RW20001925229	Szabasówka od Kobyłki do ujścia	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
3.	RW200017252289	Jabłonica	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
4.	RW20001725223	Szabasówka od źródeł do Kobyłki bez Kobyłki	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
5.	RW20006234329	Oleśnica	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
6.	RW20005234312	Kamienna do Bernatki	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny

Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- PLGW200086.

Ochrona przeciwpowodziowa

Działania wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) przypisane do kompetencji poszczególnych podmiotów, które mogą być istotne przy opracowywaniu strategii rozwoju gminy to:

- a) działania do realizowania przez gminę:
  - uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami,
  - analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami,
  - aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP;

Centralna i zachodnia część gminy Jastrząb znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 413 Zbiornik Goszczewice-Szydłowiec, północno-wschodnia jej część położona jest na styku granic Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) nr 412 Zbiornik Goszczewice-Szydłowiec i nr 420 Zbiornik Wierzbica-Ostrowiec, natomiast niewielki południowo-zachodni fragment leży w granicach Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych (LZWP) nr 419 Bodzentyn.

Założenie planistyczne Strategii są zgodne z ustaleniami dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

1. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²²: Zgodnie z przepisami RDW planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.) w chwili obecnej na obszarze Polski wyznaczonych jest 10 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Jarftu, Łaby, Niemna, Pregoly, Świeżej i Ücker. Dla każdego obszaru dorzecza opracowuje się plan gospodarowania wodami. Niniejszy dokument jest zatem jednym z dziesięciu PGW na obszarze Polski. Według RDW plany gospodarowania wodami są narzędziem planistycznym, które ma usprawnić proces osiągnięcia celów środowiskowych. Stanowiąc one będą fundament podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. PGW będą miały wpływ nie tylko na kształtowanie gospodarki wodnej, ale także na inne sektory

---

22

https://www.apgw.gov.pl/static/cms/doc/WISLA_1_cykl_planistyczny_%20Plan_gospodarowania_wodami_na_obszarze_dorzecza_Wisly.pdf

gospodarki, w tym: przemysł, rolnictwo, leśnictwo, gospodarkę komunalną, transport, rybołówstwo czy turystykę. PGW powinny zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym, np. w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw czy w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego. PGW jako dokumenty, które obejmują działania zmierzające do spełnienia celów RDW w zakresie osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wód zależnych - nie stoją w sprzeczności z realizacją działań mogących wpłynąć na pogorszenie stanu wód, o ile działania te służą nadrzędnemu celowi społecznemu lub wynikają z przyjętych polityk, planów lub programów, a ich realizacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym, społecznym lub gospodarczym

2. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym w dorzeczu Wisły²³: Teren gminy znajduje się całkowicie poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, na którym nie obowiązują zakazy wymienione w art. 77 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo dotyczące gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, dlatego też dla robót inwestycyjnych planowanych na tym obszarze nie jest wymagane:
  - uzyskanie decyzji zwalniających wynikających z art. 77 ust. 1 pkt. 3 Prawo wodne;
  - uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Analiza terenu gminy Jastrząb, na podstawie map zagrożenia powodziowego, udostępnionych do publicznej wiadomości na Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury w dniu 7 września 2022 r., wykazuje, że przedmiotowy teren gminy znajduje się całkowicie poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, na którym nie obowiązują zakazy wymienione w art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 t.j.), dotyczące gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, dlatego też dla robót inwestycyjnych planowanych na tym obszarze nie jest wymagane:

- uzyskanie decyzji zwalniających wynikających z art. 77 ust. 1 pkt 3 Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 t.j.),

---

²³ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/plany-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym>

- uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 t.j.).

Na podstawie map zagrożenia powodziowego stwierdza się, że teren gminy Jastrząb znajduje się całkowicie poza obszarem zagrożenia powodziowego, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), a także całkowicie poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia bądź awarii obwałowania.

Ochrona powierzchni ziemi

Hałas

Zanieczyszczenie środowiska naturalnego człowieka hałasem uzależnione przede wszystkim od ruchu drogowego i jest on głównym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska. Poziom hałasu wywoływanego ruchem pojazdów na przestrzeni ostatnich lat nasila się, z uwagi na coraz większą liczbę użytkowników dróg, w tym tranzytu. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45 do 56 dB. Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Czynne zakłady przemysłowe oraz sieci dróg ekspresowych i wojewódzkich ulokowanych na terenie powiatu sprawiają, że mieszkańcy są narażeni na zbyt wysoki poziom hałasu.

Zgodnie z § 11 i § 325 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2019 poz.1065 t.j.), budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli występuje przekroczenie wartości dopuszczalnych (określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami), należy stosować skuteczne zabezpieczenia np.: zachowanie odpowiednich odległości od źródeł uciążliwości, odpowiednie usytuowanie i ukształtowanie budynku, elementy amortyzujące drgania oraz osłaniające i ekranujące przed hałasem.

Obserwacja trendów zmian hałasu emitowanego przez zakłady wykazuje, że stopień zagrożenia tym rodzajem hałasu nieznacznie zmniejsza się. Nadal jednak obserwuje się

powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich podmiotów gospodarczych zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych. Dominującym źródłem hałasu są tu najczęściej urządzenia klimatyzacyjno-wentylacyjne zamontowane na zewnątrz budynku, pracujące w cyklu automatycznym, często całodobowo. Pracy klimatyzatorów towarzyszy ciągły, jednostajny szum, który zwłaszcza w porze nocnej może powodować dużą niedogodność dla mieszkańców.

Hałas przemysłowy na obszarze powiatu może powstawać w pobliżu istniejących zakładów np. Gmina Szydłowiec: TRENDGLASS Sp. z o.o. TREND GROUP Sp. k., Grupa Profel Innovation Sp.z o.o., COMES Sokołowscy Sp. J. Spółka, PETER-STAR Sp. z o. o i Sp. – Sp. K., TOOLMEX-TRUCK Sp. z o.o. oraz szwalni PPUiH Aris. Funkcjonujący prawno-administracyjny sposób postępowania oraz sankcje ekonomiczne przyczyniają się do ograniczenia emisji ponadnormatywnych. Badania wielkości emisji takich podmiotów prowadzone są interwencyjnie, bez stałego monitoringu.

Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem w ostatnich latach natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym

Najważniejsze źródło hałasu na terenie analizowanej jednostki stanowią źródła komunikacyjne - trasy ruchu samochodowego. Jest to związane z występowaniem w obrębie opisywanego obszaru drogi ekspresowej S7 oraz drogi wojewódzkiej nr 727.

Według raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w ramach powtórnej oceny oddziaływania na środowisko pt. "Droga krajowa nr S7 o parametrach trasy ekspresowej na odcinku koniec obwodnicy Radomia - granica województwa maz. od km 487+104,15 do km 503+357,16 i od km 505+109,25 do km 506+802,18" opracowanego na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad po wybudowaniu drogi ekspresowej S7 (na odcinku koniec obwodnicy Radomia – granica województwa mazowieckiego/świętokrzyskiego/ klimat akustyczny w sąsiedztwie budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenach z nią sąsiadujących ulegnie pogorszeniu. W zasięgu negatywnego oddziaływania planowanej inwestycji w zakresie hałasu znajdują się budynki mieszkalne zaliczane do zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej. W podsumowaniu analizy akustycznej do ww. raportu w ramach ochrony wskazano konieczność budowy ekranów koniecznych do zabezpieczenia istniejącej zabudowy mieszkaniowej przed hałasem. Prognoza wykazała również, że w przypadku ich budowy standardy w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku nie zostaną przekroczone²⁴.

---

²⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szydłowiec.

**Zestawienie liczby osób ekspozowanych na hałas w przedziałach stref emisji
dla wskaźnika LDWN z podziałem na powiaty woj. mazowieckiego wokół
odcinków dróg
krajowych objętych opracowaniem²⁵**

Powiat	Liczba osób ekspozowanych na hałas w przedziałach stref emisji dla wskaźnika L _{DWN}				
	55 ÷ 60 dB	60 ÷ 65 dB	65 ÷ 70 dB	70 ÷ 75 dB	powyżej 75 dB
Białobrzegi	1 201	1 229	470	83	10
Ciechanowski	1 371	840	756	405	95
Garwoliński	1 641	851	321	193	33
Gostyniński	57	66	84	39	6
Grodziski	1 187	606	259	160	99
Grójecki	3 152	1 908	863	461	308
Kozienicki	258	196	131	45	12
Legionowski	3 617	1 690	610	157	32

²⁵ https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/raporty/stan_srodowiska-2020-mazowieckie.pdf

Makowski	143	77	95	62	44
Miński	4 874	2 462	1 279	898	260
Mławski	2 130	1 265	521	615	485
Nowodworski	2 566	1 140	798	513	65
Ostrołęcki	588	371	415	248	0
Ostrołęka	45	21	7	21	0
Ostrowski	1 253	505	192	84	87
Otwocki	3 028	1 460	745	497	185
Piaseczyński	7 251	4 063	2 269	1 763	711
Płocki	932	431	277	212	30
Płoński	2 341	1 448	938	591	149
Pruszkowski	5 715	2 664	781	273	111
Przasnyski	409	246	186	320	18
Pułtowski	1 107	769	713	546	329
Radom	79	45	8	0	0
Radomski	6 338	4 179	2 934	2 304	709
Siedlce	187	83	13	8	0
Siedlecki	1 986	1 174	907	768	39
Sierpecki	776	472	434	284	48
Sochaczewski	2 319	1 002	899	687	161
Sokołowski	207	144	131	118	121
Szydłowiecki	1 690	874	438	405	125
M. St. Warszawa	18 977	5 453	633	177	50
Warszawski Zachodni	7 596	3 744	1 917	1 158	511
Węgrowski	229	43	27	15	0
Wołomiński	5 937	3 878	1 617	763	623
Wyszowski	1 337	981	304	54	30
Zwoleński	1 504	640	504	707	397
Żyrardowski	2 474	1 251	599	319	194
Razem	96 503	48 271	24 075	15 954	6 079

Zestawienie liczby osób ekspozowanych na hałas, w przedziałach stref emisji dla wskaźnika LN, z podziałem na powiaty woj. mazowieckiego wokół odcinków dróg krajowych objętych opracowaniem²⁶

---

²⁶ Tamże.

Powiat	Liczba osób ekspozowanych na hałas w przedziałach stref emisji dla wskaźnika L _N				
	50 ÷ 55 dB	55 ÷ 60 dB	60 ÷ 65 dB	65 ÷ 70 dB	powyżej 70 dB
Białobrzeski	1 338	1112	280	39	3
Ciechanowski	1 124	851	596	206	6
Garwoliński	1 462	654	253	137	6
Gostyniński	78	51	96	12	0
Grodziski	1 092	487	217	165	39
Grójecki	2 940	1 474	758	362	170
Kozienicki	242	189	70	18	6
Legionowski	2 902	1 020	353	86	0
Makowski	92	104	64	65	10
Miński	3 997	1 841	1 169	503	91
Mławski	1 977	1 057	486	631	311
Nowodworski	2 261	920	790	196	6
Ostrołęcki	491	401	360	76	0
Ostrołęka	30	19	21	0	0
Ostrowski	1 136	368	150	81	66
Otwocki	2 657	1 090	649	299	56
Piaseczyński	6 232	3 366	2 279	1 017	313
Płocki	789	366	293	110	18
Płoński	2 235	1 342	841	412	53
Pruszkowski	4 822	1 840	518	234	33
Przasnyski	325	194	329	79	0
Pułtowski	987	765	664	411	151
Radom	75	33	4	0	0
Radomski	6 087	3 825	3 017	1 489	303
Siedlce	151	65	8	2	0
Siedlecki	1 852	938	1 116	216	3
Sierpecki	681	436	444	176	19
Sochaczewski	1 919	945	920	436	38

Sokołowski	159	150	128	115	30
Szydłowiecki	1 481	785	380	371	21
M. St. Warszawa	12 059	3 033	279	160	8
Warszawski zachodni	6 487	3 197	1 607	891	256
Węgrowski	157	19	33	0	0
Wołomiński	5 625	3 316	1 319	726	393
Wyszowski	1 423	793	216	27	30
Zwoleński	1 252	584	637	618	184
Żyrardowski	2 255	1 050	527	320	47
Razem	80 875	38 682	21 870	10 686	2 669

Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdzono występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na obszarach chronionych akustycznie, bezpośrednio przylegających do analizowanych odcinków dróg krajowych. Porównując zbiorcze wyniki analiz wykonanych na potrzeby poprzedniej edycji (MA2011) oraz obecnej (MA2018) w skali regionu tj. dla woj. mazowieckiego można zauważyć obniżenie wartości badanych wskaźników (powierzchnia obszarów zagrożonych, liczba lokali mieszkalnych, liczba zagrożonych mieszkańców w poszczególnych zakresach).

Promieniowanie elektromagnetyczne

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych jeśli zostały przekroczone. Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

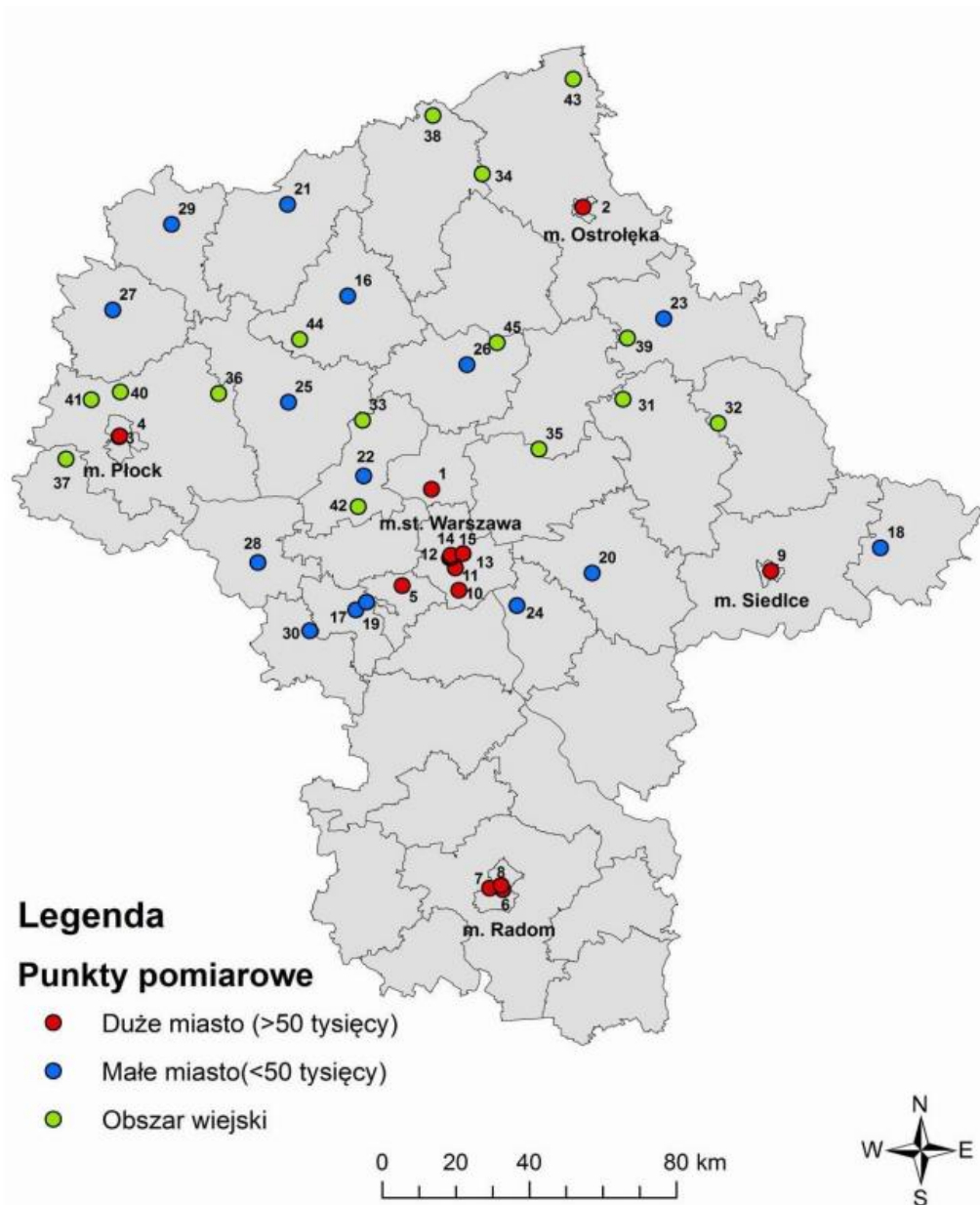
Na przestrzeni lat na terenie powiatu nie prowadzono badań w zakresie promieniowania elektromagnetycznego. Ostatnie badanie WIOŚ w Warszawie wykonał w 2017 r. wówczas w Warszawie wykonano pomiary w 6 punktach, a poza Warszawą na terenie województwa:

- w 9 miastach powyżej 50 tys. mieszkańców (w 3 punktach w Radomiu, 2 w Płocku i po jednym w Legionowie, Ostrołęce, Pruszkowie, Siedlcach),
- w 15 miastach poniżej 50 tys. mieszkańców,
- w 15 punktach na terenach wiejskich.

Lokalizacja punktów monitoringowych pól elektromagnetycznych w roku 2017 i 2014²⁷

---

²⁷ <https://warszawa.wios.gov.pl/pl/archiwum-1/monitoring-srodowiska/monitoring-pol-elektro/pomiary-pol-elektromag/1430,Pomiary-pol-elektromagnetycznych-w-2017-roku.html>

Analiza wyników pomiarów wykazała, że występujące w środowisku poziomy pól elektromagnetycznych są mniejsze od poziomów dopuszczalnych (dopuszczalny poziom w zależności od częstotliwości zawiera się w przedziale od 7 V/m do 20 V/m). W porównaniu do 2014 roku stwierdzono:

- dla miast powyżej 50 tys. mieszkańców w 11 punktach wzrost a w 3 obniżenie poziomów pól elektromagnetycznych ,
- dla miast poniżej 50 tys. w 11 punktach wzrost a w 1 obniżenie,
- dla obszarów wiejskich w 5 punktach wzrost a w 1 obniżenie.

Poza pomiarami, w ramach monitoringu prowadzono bazę źródeł pól elektromagnetycznych (łącznie z pomiarami wokół nich, które zostały wykonane przez zarządzających i jednostki kontrolujące), znajdujących się na terenie województwa mazowieckiego, mogących wpływać

negatywnie na środowisko. W żadnym przypadku pomiary nie wykazały przekroczeń w miejscach dostępnych dla ludności, czy też przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Źródłem pól elektromagnetycznych występujących na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne oraz stacje bazowa telefonii komórkowej. W przypadku stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców. Przez teren powiatu przebiegają linie energetyczne najwyższych napięć 220kV oraz wysokiego napięcia (110kV) napięcia, które zlokalizowane są z zachowaniem obszarów ograniczonego użytkowania. Energia elektryczna doprowadzana jest liniami napowietrznymi średniego napięcia 15kV, które wraz ze stacjami transformatorowymi są źródłem pól elektromagnetycznych. W przypadku linii energetycznych średniego oraz niskiego napięcia nie ma konieczności wyznaczenia pasa ochronnego. Ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączzonego spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczanego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Podsumowanie

Po analizie istniejącego stanu środowiska możliwe jest wskazanie problemów środowiskowych występujących w poszczególnych sektorach. Zidentyfikowane problemy zestawiono w tabeli poniżej.

Ocena stanu środowiska Powiatu Szydłowieckiego wskazuje następujące problemy występujące w najważniejszych sektorach środowiska

Powietrze atmosferyczne	Ochrona ziemi i gleb, gospodarka odpadami oraz inne problemy	Wody powierzchniowe i podziemne
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Na stan powietrza atmosferycznego na obszarze Powiatu Szydłowieckiego znaczący wpływ mają lokalna emisja pyłów i 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozwój ruchu drogowego potęguje emisję hałasu zwłaszcza w bliskości dróg, ❖ Brak wystarczających rozwiązań proekologicznych w 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Braki w sieci kanalizacji sanitarnej w gminach powiatu, ❖ Niski stopień oczyszczania ścieków, ścieki gromadzone są w

<p>gazów z indywidualnych kotłowni lokalnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Wymagający poprawy w określonych miejscach stan nawierzchni dróg lokalnych, ❖ Potrzeba zwiększenia ilości przeprowadzanych termomodernizacji budynków prywatnych i wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, ❖ W okresie letnim występuje emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, ❖ Duża liczba starych, nieekologicznych źródeł ciepła, ❖ Niskie parametry techniczne niektórych dróg zwiększają emisje zanieczyszczeń, ❖ Wymagająca rozwoju infrastruktura ciągów pieszo – rowerowych, ❖ Mała liczba odnawialnych źródeł energii. ❖ Znaczący wzrost natężenia ruchu drogowego. 	<p>gminach powiatu np. energooszczędne oświetlenie uliczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Niezadowalający stan świadomości ekologicznej, ❖ Dzikie wysypiska śmieci na terenach leśnych. 	<p>zbiornikach bezodpływowych. Stan techniczny szamb nie jest znany,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Brak uporządkowanej gospodarki wodami opadowymi, ❖ Wśród źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych można wyliczyć szczególnie: komunalne: „dzikie wysypiska”, ścieki, zrzut ścieków, ujęcia wód podziemnych oraz rolnicze: nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, składowanie obornika bez płyt obornikowych, ❖ Zagrożenia powodziowe - zagrożone są przede wszystkim obszary nadrzeczne.
--	--	---

Określenie, analiza i ocena potencjalnych zmian w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Przewiduje się, że brak realizacji zamierzeń projektowanego dokumentu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego przyczyniłby się do poniższych zmian:

- 1) Pozytywne dla środowiska i mieszkańców:
  - a) Zmniejszenie ryzyka związanego z ingerencją w walory krajobrazowe i przyrodnicze związane z zagospodarowywaniem miejsc cennych przyrodniczo,
  - b) Brak zewnętrznych inwestorów, którzy poprzez plany budowy terenów inwestycyjnych zakłóciłby obszary cenne przyrodniczo, leśne, rolnicze,
- 2) Negatywne dla środowiska i mieszkańców:
  - a) Konieczność zwiększenia realizacji inwestycji poprawiających efektywność energetyczną, brak inwestycji w odnawialne źródła energii,
  - b) Wymagająca poprawy jakość dróg na terenie powiatu potęgująca hałas i pylenie,
  - c) Duża ilość nieekologicznych źródeł ciepła,
  - d) Gospodarka odpadami - likwidacja tzw. dzikich wysypisk,
  - e) Konieczność likwidacji wyrobów zawierających azbest,
  - f) Wymagający doinwestowania stan infrastruktury edukacyjnej,
  - g) Wymagająca rozbudowy infrastruktura sportowa i rekreacyjna,
  - h) Wymagająca wsparcia infrastruktura kultury,
  - i) Wymagająca wsparcia pomoc społeczna, w tym rozwój usług opiekuńczych dla seniorów, pieczy zastępczej,
  - j) Konieczność podjęcia działań mających na celu podnoszenie świadomości prozdrowotnej, promocja działań profilaktycznych,
  - k) Konieczność wsparcia rozwoju organizacji pozarządowych,
  - l) Konieczność doinwestowania ochrony zdrowia, pomocy rodzinie i pomocy społecznej,
  - m) Konieczność wdrożenia e – usług publicznych,

Analiza powyższych czynników mających zarówno negatywny, jak i pozytywnych wpływ na rozwój powiatu w zakresie środowiskowym i społecznym dobitnie pokazuje, iż przewaga tych pozytywnych jest zdecydowana. Aspekty pozytywne są de facto związane ze zjawiskami mogącymi mieć negatywny wpływ na środowisko cenne przyrodniczo, choć sama strategia w działaniach operacyjnych przewiduje także podjęcia kroków chroniących ten niewątpliwie atutu, jakim jest jej środowisko naturalne.

Brak realizacji celów zapisanych z projekcie analizowanego dokumentu pozytywnie wpłynie na walory środowiskowe głównie w trakcie realizacji inwestycji. Niemniej jednak należy

rozpatrywać temat w szerszym spektrum działań, ze względu na to iż, jeśli powiat wycofa się z realizacji inwestycji takich jak termomodernizacje, czy poprawa stanu dróg, infrastruktury edukacyjnej, nie będzie w trakcie budowy niekorzystnych oddziaływań, ale konsekwencje będą jeszcze gorsze, zjawisko niskiej emisji, smog, wysokie koszty ogrzewania budynków, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gleb.

Należy mieć na uwadze, iż Powiat Szydłowiecki jest obszarem z wysokim bezrobociem i dużą ilością problemów społecznych, co oznacza konieczność podejmowanie szybkich działań, które mają odwrócić ten negatywny trend. Rezygnacja z planowanych celów i projektów inwestycyjnych, społecznych będzie miała bardzo negatywne daleko idące konsekwencje. Wskazane projekty są konieczne do poprawy jakości życia mieszkańców, są ważne dla rozwoju powiatu zachowania jej tożsamości, w tym przyrodniczej i kulturowej. Można zdecydowanie skonstatować, iż brak podjęcia się realizacji projektów dotyczących poprawy stanu dróg, wymianą źródeł ciepła w budynkach, termomodernizacji, instalacjami odnawialnych źródeł energii, dbałości o walory przyrodnicze, w tym rekreację i turystykę większą przyczyni się do zmniejszenia atrakcyjności samorządu zarówno dla mieszkańców, przedsiębiorców jak i dla turystów.

Zaplanowane projekty o charakterze inwestycyjnym mogą mieć chwilowo negatywny wpływ na otoczenie zewnętrzne ze względu na realizację samego procesu inwestycyjnego. W konsekwencji jednak zaproponowane działania mają za cel poprawę jakości życia i dbałość o środowisko przyrodnicze. Założenie Strategii są zgodne z dokumentami wyższego rzędu w zakresie zachowania spójności i zgodności z celami środowiskowymi w wymiarze krajowym i europejskim.

Projekty nieinwestycyjne mają także ważną rolę polegającą na podnoszeniu świadomości, prewencji, profilaktyce. Kluczowy jest tutaj także kontekst środowiska, jego zrozumienia, nowego podejścia do mitygacji i zapobiegania zmianom klimatu. Edukacja ekologiczna jest niezwykle cenna zarówno dla dzieci, jak i dorosłych w każdym wieku.

Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Stanowisko w zakresie możliwych oddziaływań na środowisko zaprezentowane zostało poprzez analizę zadań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych tzw. „miękkich”, które są przewidziane do realizacji w ramach opracowanej strategii. Przeprowadzanie procesu inwestycyjnego niektórych z nich będzie wymagało precyzyjnych działań, tak aby zminimalizować potencjalnie negatywny wpływ na środowisko, w tym oddziaływania na

obszary cenne przyrodniczo oraz na: ludzi, faunę i florę, a także zabytki i dobra materialne. Zakres potencjalnych oddziaływań będzie zdeterminowany zakresem inwestycji, jego lokalizacją. Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w strategii na obecnym dużym poziomie ogólności, przy braku dokumentów wykonawczych jest bardzo trudne. Część z planowanych projektów o charakterze infrastrukturalnymi będzie wymagała przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.) w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

W przypadkach, kiedy projekty będą realizowane na istniejących lokalizacjach tak jak remonty dróg, termomodernizacje budynków, nie ma ryzyka zwiększenia istniejącego oddziaływania na środowisko. Niektóre działania mogą mieć jednocześnie negatywny i pozytywny wpływ na dany element środowiska. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe będzie określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokona się przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter tymczasowy. Jak wynika z przeprowadzonej wcześniej analizy i oceny potencjalnych zmian w przypadku braku realizacji postanowień strategii, a także z analizy wariantowej (wariant podstawowy oraz wariant 0), odstępianie od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań w efekcie końcowym byłoby znacznie gorsze, szczególnie pod względem społecznymi i gospodarczym, niż wystąpienie ewentualnych oddziaływań środowiskowych. Dlatego też w odniesieniu do zadań dokonano charakterystyki typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków dla środowiska.

Poniżej przeprowadzono analizę pod kątem przyrodniczym wszystkich zadań zapisanych w strategii.

<u>Nazwa zadania: Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznych</u>	
Uzasadnienie	Zgodnie z realizacją pakietu klimatycznego Polska i gminy są zobowiązane do redukcji emisji CO ₂ , likwidacji źródeł niskiej emisji, przechodzenia z paliwa konwencjonalnego na odnawialnego źródła energii, termomodernizację obiektów - docieplenia ścian, dachów, wymianę instalacji wewnętrznych. Poprawa jakości powietrza, ochrona atmosfery to kluczowe obszary wymagające szybkiej

	<p>interwencji w naszym kraju. Na poziomie gminy tym ważniejsze jest promowanie ekologicznych źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii. Jest to konieczne do przeciwdziałania mającemu bardzo negatywny wpływ na nasze zdrowie zjawisku niskiej emisji. Ponadto Unia Europejska w ramach tzw. polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wskazała istotne postulaty:</p> <p>Najważniejsze cele na 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.) - zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii - poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%
Opis	<p>Planowane projekty obejmować będzie głęboką termomodernizację - docieplenia, wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, wymianę źródeł ciepła na ekologiczne, zgodnie z zaleceniami wynikającymi z audytów energetycznych. Planowane prace będą dotyczyły w szczególności budynków użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych, jeśli dostępne fundusze będą przewidywać takie wsparcie, modernizację oświetlenia na energooszczędne, budowę nowych odcinków oświetlenia ulicznego.</p>
Wpływ na środowisko	<p>W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska.</p>

Nazwa zadania: Infrastruktura drogowa - budowy, przebudowy, rozbudowy, remonty, dróg powiatowych

Uzasadnienie	<p>Powiat planuje inwestycje związane z infrastrukturą drogową. Układ drogowy na terenie powiatu jest przeciążony poprzez zwiększające się z roku na rok natężenie ruchu, co sprawia, że stan nawierzchni dróg wymaga ciągłych modernizacji i remontów. Ponadto ważnym aspektem jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.</p>
Opis	<p>Planowane są bieżące prace modernizacyjne obejmujące poprawę nawierzchni dróg lokalnych, w zależności od potrzeb.</p>
Wpływ na środowisko	<p>W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska.</p>

Nazwa zadania: Rozbudowa infrastruktury budynków starostwa powiatowego

Uzasadnienie	<p>Działania są konieczne ze względu na potrzebę zapewnienia większej przestrzeni i dostępności do budynków.</p>
Opis	<p>W ramach przewidzianych zadań planuje się rozbudowę budynku starostwa przy ul. Kościuszki 170 w Szydłowcu oraz montaż windy w budynku przy Pl. M. Konopnickiej 7 (zadanie zrealizowane).</p>
Wpływ na środowisko	<p>W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska.</p>

Nazwa zadania: Poprawa jakości usług społecznych poprzez wsparcie funkcjonowania PCPR w Szydłowcu

Uzasadnienie	Działania są konieczne ze względu na potrzebę zapewnienia odpowiedniego funkcjonowania i realizacji zadań przez PCPR.
Opis	W ramach przewidzianych zadań planuje się wsparcie zakupu sprzętu, wyposażenia, przebudowa strefy wejścia głównego do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu wraz z miejscami postojowym, realizację działań szkoleniowych, promocyjnych (zadanie wykonane).
Wpływ na środowisko	W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska.

Nazwa zadania: Poprawa jakości funkcjonowania SPZZOZ w Szydłowcu

Uzasadnienie	Działania są konieczne ze względu na potrzebę zapewnienia odpowiedniej opieki medycznej dla mieszkańców powiatu.
Opis	W ramach przewidzianych zadań planuje się wsparcie zakupu sprzętu medycznego, karetki, montaż instalacji odnawialnych źródeł energii.
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania z budynku podczas montażu, krótkotrwały hałas. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Budowa boiska sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu na części działki nr.ewid.1824/4

Uzasadnienie	Sport i rekreacja są ważnymi aspektami życia, dlatego w coraz większym stopniu mieszkańcy przywiązują wagę do aktywnego spędzania wolnego czasu.
Opis	Planowana jest budowa boiska sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu, które będzie służyło uczniom oraz mieszkańców (zadanie w trakcie realizacji).
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania z budynku podczas montażu, krótkotrwały hałas. W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Budowa basenu w Szydłowcu - poprawa aktywności fizycznej dzieci, młodzieży i osób dorosłych w Powiecie Szydłowieckim

Uzasadnienie	Sport i rekreacja są ważnymi aspektami życia, dlatego w coraz większym stopniu mieszkańcy przywiązują wagę do aktywnego spędzania wolnego czasu.
Opis	Planowana jest budowa basenu krytego w Szydłowcu.

Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania z budynku podczas montażu, krótkotrwały hałas. W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska. Brak negatywnego wpływu na środowisko.
----------------------------	---

Nazwa zadania: Poprawa jakości kształcenia ogólnego w placówkach prowadzonych przez Powiat Szydłowiecki

Uzasadnienie	Poprawa jakości kształcenia ogólnego w zakresie wsparcia kompetencji uczniów zgodnych z listą poniżej jest ważna z punktu widzenia rozwoju dzieci i młodzieży: porozumiewania się w języku ojczystym; porozumiewania się w językach obcych; kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych; kompetencji informatycznych; umiejętności uczenia się; kompetencji społecznych i obywatelskich; inicjatywności i przedsiębiorczości; świadomości i ekspresji kulturalnej. Wymienione kompetencje kluczowe uważane są za jednakowo ważne, ponieważ każda z nich może przyczynić się do samorealizacji i udanego życia w społeczeństwie wiedzy. Istotnym elementem nauczania eksperymentalnego jest obecnie szczególnie istotne, ponieważ pozwala na wykształcenie się u uczniów cech, które nie są pobudzane za pomocą kształcenia teoretycznego, tj. kreatywność, ciekawość poznania nowych zagadnień. W ramach projektu zwiększy się dostęp do usług edukacji, zwłaszcza w zakresie dostępu do sprzętu mającego na celu wsparcie kompetencji ogólnych, stanowiących fundament do nauczania eksperymentalnego. Zakupione środki trwale będą odpowiadać na potrzeby nauczania w dziedzinach kluczowych, dzięki temu uczniowie będą mogli w łatwiejszy i efektywniejszy sposób zrozumieć i zapamiętać otrzymaną wiedzę. Wzrost aktywności fizycznej u dzieci i młodzieży jest bardzo ważny, ponieważ z badań UNICEFU wynika, że polskie dzieci tyją najszybciej w Europie i w ciągu ostatniej dekady liczba osób z nadwagą podwoiła się.
Opis	Planowane jest doposażenie placówek edukacyjnych w sprzęt komputerowy, pomoce dydaktyczne do nauki języków obcych i pozostałych kompetencji kluczowych, w tym sprzęt do nauczania eksperymentalnego, doświadczalnego. Ponadto planuje się organizację dodatkowych zajęć z zakresu kształtowania kompetencji kluczowych wśród uczniów. Kompetencja jest kombinacją wiedzy, umiejętności i przyjmowanej postawy. Kompetencje kluczowe to kompetencje, które wspierają rozwój osobisty, włączanie w życie społeczne, aktywne obywatelstwo i możliwość znalezienia zatrudnienia
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania z budynku podczas montażu, krótkotrwały hałas. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Poprawa jakości kształcenia zawodowego w placówkach prowadzonych przez Powiat Szydłowiecki

Uzasadnienie	Kluczowym elementem funkcjonowania szkolenia zawodowego jest wzrost jakości kształcenia zawodowego. Planowane działania powinny się koncentrować na dostosowaniu kształcenia do aktualnych potrzeb i oczekiwań regionalnego rynku pracy oraz zbliżeniu warunków kształcenia do rzeczywistych warunków pracy.
Opis	Planowane działania będą obejmować dostosowanie infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia do potrzeb rynku pracy. Mogą polegać na powstawaniu nowych i doposażeniu istniejących pracowni kształcenia zawodowego, organizacji szkoleń, kursów dla uczniów i nauczycieli.
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania z budynku podczas montażu, krótkotrwały hałas. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Kampania informacyjna i promocyjna walorów turystycznych Powiatu Szydłowieckiego

Uzasadnienie	Obszar powiatu posiada tereny atrakcyjne i cenne z punktu widzenia turystycznego, konieczne jest jednak stworzenie spójnego produktu turystycznego o charakterze partnerskim, który będzie mógł być promowany.
Opis	Zadanie powinno być realizowane we współpracy z sąsiednimi samorządami. Można mówić o promocji istniejących szlaków turystycznych, zabytków, lokalnych produktów. Celem powinna być szeroka promocja regionu, atrakcji, bazy noclegowej.
Wpływ na środowisko	Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Wsparcie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Uzasadnienie	Powiat będzie podejmował działania polegające na wsparciu i realizacji wspólnych projektów z gminami, których celem będzie przeciwdziałanie degradacji środowiska i ochronie walorów przyrodniczych. Celem jest zachowanie jak najlepszego stanu obszarów cennych przyrodniczo i stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi turystyki na obszarze powiatu.
Opis	Planowane działania będą mogły dotyczyć stworzeniu systemu identyfikacji obszarów cennych poprzez instalacje tablic informacyjnych, map, ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych, aplikacji turystycznych. Projekty będą mogły być realizowane w partnerstwach np. na lasami państwowymi, gminami. Elementem ochrony będą mogły być także dedykowane i wyznaczone dla turystów szlaki, które zapewnią sprawny przepływ ruchu turystycznego i ochronią tereny cenne przed degradacją.
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania, krótkotrwały hałas. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Budowa Centrum Rozwoju i Wsparcia Dziecka i Rodziny w Szydłowcu - w celu poprawy jakości życia mieszkańców powiatu szydłowieckiego

Uzasadnienie	Działania są konieczne z uwagi na potrzebę podniesienia jakości i efektywności skoordynowanego, zintegrowanego,
---------------------	---

	międzysektorowego wsparcia udzielanego dzieciom, ich rodzinom oraz środowisku, w którym funkcjonują na poziomie powiatu. Istotną będzie koordynacja działań, szczególnie w zakresie ochrony zdrowia, pomocy rodzinie i pomocy społecznej z oferowanymi formami wsparcia w systemie edukacji.
Opis	W ramach przewidzianych zadań planuje się budowę ww. Centrum wraz z niezbędną infrastrukturą (tj. ogród sensoryczny, parking) przy ul. Staszica w Szydłowcu, obok SPZZOZ. W budynku Centrum umiejscowiona będzie Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Szydłowcu, która obecnie pełni również rolę Wiodącego Ośrodka Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego w powiecie szydłowieckim, Instytucja Koordynująca działania sieci podmiotów zapewniających wsparcie rodzinom i dzieciom oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu.
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania, krótkotrwały hałas. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: E – usługi publiczne

Uzasadnienie	Pandemia w Polsce spowodowała, że koniecznym stało się wprowadzenie licznych udogodnień i możliwości załatwiania spraw urzędowych w formie elektronicznej. Jednak ten obszar wymaga doinwestowania i poszerzenia katalogu oferowanych usług.
Opis	Planowane działania mają się przyczynić do rozbudowy technologii informacyjno-komunikacyjnych świadczonych przez Starostwo Powiatowe oraz jednostki podległe. Założeniem jest zwiększenie dostępności i jakości e-usług publicznych poprzez zapewnienie obywatelom łatwego dostępu do usług publicznych, usprawnienie przepływu informacji oraz promowanie komunikacji elektronicznej między obywatelem, a administracją publiczną. Kluczowym elementem będzie wdrożenie szeregu usług elektronicznych.
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania, krótkotrwały hałas. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Kompetentne kadry - szkolenia dla pracowników administracji samorządowej i jednostek podległych

Uzasadnienie	Z tym powiązana jest koncepcja uczenia się przez całe życie określana jest obecnie jako lifelong learning i odnosi się do wszelkiej, trwającej przez całe życie, aktywności, mającej na celu rozwój wiedzy i umiejętności w perspektywie osobistej, obywatelskiej, społecznej oraz zorientowanej na zatrudnienie.
Opis	Szkolenia będą organizowane dla pracowników urzędu i jednostek podległych na podstawie bieżących potrzeb po analizie i rozpoznaniu potrzeb szkoleniowych. Szkolenia będą dotyczyć zarówno aspektów miękkich, kompetencyjnych oraz tych związanych z wykonywaniem obowiązków dotyczące prawa zamówień publicznych, prawa budowlanego, gospodarki odpadami, ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej, funduszy unijnych.
Wpływ na środowisko	Brak negatywnego wpływu na środowisko.

Nazwa zadania: Rewitalizacji Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku

Uzasadnienie	Centrum Rzeźby w Orońsku jest unikatową instytucją cenioną w kraju i zagranicą. Jego aktywności przyczyni się także do promocji Powiatu Szydłowieckiego. Planowane działania będą się przyczyniać do: - rozwoju i poprawy atrakcyjności pod względem kulturalnym i turystycznym; - poprawy i zwiększenia przestrzeni do prowadzenia działalności z zakresu kultury, edukacji kulturalnej i aktywności społecznej; - aktywizacji społecznej w celu przeciwdziałania wykluczeniem np. osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych, seniorów; - zwiększenie dostępności fizycznej do obiektów kultury.
Opis	W ramach przewidzianych zadań planuje się podjęcie działań rewitalizacyjnych obejmujących roboty budowlane, poprawę infrastruktury w istniejących budynkach, rozbudowę, w celu zwiększenia powierzchni ekspozycyjnej m.in. dla potrzeb Muzeum Rzeźby Współczesnej j oraz zagospodarowanie terenu.
Wpływ na środowisko	Czasowe utrudnienia z korzystania z budynku podczas montażu, krótkotrwały hałas. W czasie prac nastąpią czasowe utrudnienia, ruch ciężkiego sprzętu, hałas, pylenie oraz przemieszczanie mas ziemi. Uciążliwości te będą czasowe i nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska. Brak negatywnego wpływu na środowisko.

W zakresie poprawy stanu jakości powietrza należy dążyć do ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez eliminację wykorzystania paliw konwencjonalnych w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych. Działania takie pozwolą na eliminację zagrożenia zdrowia ludzi i ograniczą niszczenie fasad budynków.

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednio pozytywny wpływ na środowisko, ponieważ kształtowanie postaw proekologicznych odgrywa znaczącą rolę w ramach zapobiegania degradacji środowiska oraz ochrony przyrody.

Przedsięwzięcia wyznaczone do realizacji służą osiągnięciu wytyczonych celów. Podczas wykonywania prac realizacyjnych wystąpią oddziaływania na środowisko o charakterze lokalnym, krótkotrwałym lub chwilowym i mało znaczącym, które nie wywołają pogorszenia się stanu środowiska. Zadania przewidziane do realizacji ani ich skutki nie będą wykaczały swoim zasięgiem poza granice administracyjne powiatu szydłowieckiego.

▪ Wpływ na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Ogólne ustalenia Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego wskazują, że jej realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza ani obszaru powiatu, ani jej otoczenia. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym

problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Emisja z obszarów zabudowanych może negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców w przypadku, kiedy istniejąca zabudowa stwarza niekorzystne warunki pod względem warunków przewietrzania. Ważne jest zatem planowanie nowej zabudowy pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, co powinno mieć odzwierciedlenie w poszczególnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Biorąc pod uwagę, że komunikacja także stanowi źródło zanieczyszczeń na terenie powiatu, konieczne jest podjęcie działań w zakresie reorganizacji i upłynnienia ruchu samochodowego. Inwestycje z zakresu budowy dróg także mogą wymagać przeprowadzenia osobnej oceny oddziaływania na środowisko. Należy wtedy przy ocenie oddziaływania ciągów komunikacyjnych na środowisko, przede wszystkim przeanalizować ich wpływ na zdrowie ludzi oraz zabudowę mieszkaniową pod kątem emisji zanieczyszczeń oraz hałasu.

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie występowało w trakcie większości prac zaplanowanych do realizacji. Spowodowane będzie ono dodatkową emisją spalin pochodzących z samochodów oraz maszyn używanych do prac, jak również emisją pyłów i gazów powstających w trakcie prac malarskich, spawalniczych oraz remontowych.

Prognozowane oddziaływania wdrożenia ustaleń projektowanego dokumentu są jednoznacznie pozytywne i obejmują:

- na poziomie lokalnym – poprawę jakości powietrza do oddychania,
- na poziomie ponadlokalnym – korzyści wynikające z ograniczenia zużycia energii i wykorzystania lepszych nośników, co przekłada się na mniejszą emisję zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych w miejscach jej wytwarzania.

▪ **Wpływ na środowisko wodne**

Zasoby wodne na obszarze powiatu są cennym zasobem przyrodniczym, a jednocześnie są narażone na degradację ze względu na zanieczyszczenia oraz wyczerpywanie się tych zasobów. Zapisy Strategii, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi, powodowanego np. budową oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej. Przewiduje się, że ich realizacja powinna spowodować uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru.

Cele oraz działania zapisane w strategii w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko.

Przedsięwzięcia w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury komunalnej są niewątpliwie proekologiczne i służą ochronie zasobów wód. Na etapie budowy negatywnie mogą oddziaływać w następujący sposób:

- naruszenie powierzchni ziemi,
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

▪ **Wpływ na ludzi**

Realizacja działań zawartych w analizowanym dokumencie będzie wpływać zarówno na zdrowie jak i jakość życia mieszkańców powiatu. Oddziaływanie to będzie miało charakter materialny i pozamaterialny. Im większe jest oddziaływanie na środowisko, tym większy jest wpływ na warunki, w jakich żyje człowiek. Szczególnie istotny z punktu widzenia organizmu człowieka jest stan wdychanego powietrza oraz użytkowanej wody. Szkodliwe zmiany w tych komponentach (ich jakości) powodują u ludzi choroby i zaburzenia funkcjonowania organizmów. Wpływ negatywnych czynników środowiskowych na zdrowie ludzi jest uzależnione indywidualnie od ich odporności - często jego skutki ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach. Realizacja działań zawartych w strategii przyczyni się głównie do poprawy jakości życia ludzi. Będzie to efektem przede wszystkim polepszenia jakości powietrza. Na komfort mieszkańców gminy wpłynie też rozwój lub modernizacja sieci drogowej, który przełoży się na poprawę przepustowości dróg, a co za tym idzie skrócenie czasu podróży i rozładowanie emisji równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Realizacja zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji i zużycia energii (np. poprzez termomodernizację), oprócz poprawy stanu jakości środowiska, w dłuższej perspektywie przyczyni się do uzyskania oszczędności w postaci mniejszych rachunków za energię.

Negatywnie oddziaływanie na ludzi może być związane z działaniami przeprowadzanymi w fazie realizacji inwestycji, mające charakter krótkotrwały, np. prace związane z budową lub remontem obiektów oraz z modernizacją infrastruktury transportowej. Podczas modernizacji sieci komunikacyjnej mogą wystąpić zagrożenia dla ruchu pieszego i samochodowego oraz negatywny wpływ na komfort podróży mieszkańców na skutek zmiany organizacji ruchu. Dodatkowo emisja spalin z maszyn oraz unoszenie się pyłu wpłynie niekorzystnie na jakość powietrza wdychanego przez ludzi. Z pracami budowlanymi często też związana jest emisja hałasu, który przyczynia się do pogorszenia komfortu mieszkańców blisko położonych budynków, powodując m. in. ich stres i pogorszenie samopoczucia. Oddziaływanie to ma jednak charakter krótkotrwały. Z negatywnym oddziaływaniem na ludzi związana jest też późniejsza eksploatacja dróg – liniowe źródła hałasu i zanieczyszczeń powietrza, które będzie oddziaływać w sposób długotrwały.

W celu ograniczenia oddziaływania wyżej opisanych elementów inwestycji na ludzi, należy wziąć pod uwagę odpowiednie prowadzenie robót budowlanych o możliwie najmniejszej emisji hałasu i zanieczyszczeń. W celu ograniczenia emisji hałasu mogącej mieć miejsce w trakcie eksploatacji dróg, należy zastosować nawierzchnie tłumiące hałas lub też

ewentualnie ekrany akustyczne. Powinno się także stosować wysokosprawne urządzenia do oczyszczania gazów odlotowych w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ciągła edukacja społeczeństwa prowadzona w ramach wszelkich kampanii i szkoleń uwrażliwi społeczeństwo na kwestie środowiskowe.

- **Wpływ na powierzchnię ziemi**

Największa ingerencja w strukturę ukształtowania terenu nastąpią będzie podczas prac budowlanych związanych z powstawaniem infrastruktury technicznej oraz sieci komunikacyjnej. Tego typu zmiany są związane z realizacją każdego rodzaju inwestycji budowlanych, uznaje się je więc za nieuniknione w procesie zagospodarowania i postępującej urbanizacji. Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie zatem miało miejsce w krótkim okresie czasu.

- **Wpływ na zwierzęta**

Pozytywne oddziaływanie na populację zwierząt będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Do polepszenia warunków życia i rozwoju zwierząt przyczyni się też poprawa jakości powietrza, na którą ukierunkowana jest część działań zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy (jeśli nauki obejmą zagadnienia typowo przyrodnicze), również przyniesie korzystne efekty dla świata zwierząt, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan środowiska naturalnego, które ich otacza.

Negatywna w skutkach dla zwierząt będzie przede wszystkim realizacja inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury transportowej. Może się ona przyczynić do fragmentacji i niszczenia siedlisk, ograniczenia źródeł pokarmu oraz płoszenia zwierząt, a także do izolacji pojedynczych osobników, które będą się bały przekroczyć jezdnię. Ruch samochodowy przyczyni się też do zwiększenia liczby potraconych zwierząt. Kolejnym negatywnym, ale krótkotrwałym oddziaływaniem na zwierzęta będzie realizacja działań polegających na budowie lub modernizacji budynków, która przede wszystkim będzie polegała na płoszeniu zwierząt i zaburzaniu tras przelotów ptaków oraz ewentualnym niszczeniu ich gniazd w budynkach poddawanych remontowi. Istotnym jest, aby przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą w takich obiektach. Proponowane jest także utworzenie siedlisk zastępczych (np. skrzynek dla nietoperzy, albo budek lęgowych) na czas prac remontowo-budowlanych. Należy też wziąć pod uwagę dobór odpowiedniego rodzaju oświetlenia drogowego, który odstraszy nietoperze.

- **Wpływ na rośliny**

Pozytywne oddziaływanie na rośliny będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Także poprawa powietrza, będąca skutkiem wszystkich działań z zakresu ograniczania niskiej emisji, emisji z transportu samochodowego i zużycia energii, przyczyni się do poprawy warunków bytowych roślin. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu również może przynieść korzystne efekty dla świata roślin, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan otaczającego ich środowiska naturalnego.

Realizacja wielu działań zawartych w strategii, takich jak remont, modernizacja niestety wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na roślinność, ponieważ występuje ona na terenach odkrytych i nie da się wykonać inwestycji infrastrukturalnych bez ingerencji w nią. W trakcie prac budowlanych następuje usuwanie roślinności z miejsc budowy, wycinka drzew, krzewów, co powoduje fragmentację lub niszczenie siedlisk przyrodniczych. Występuje też wykonywanie odwodnień, które wpływają na stosunki wodne, co może niekorzystnie działać na rośliny i siedliska zależne od wód. W trakcie eksploatacji dróg, wzdłuż tras rozprzestrzeniają się obce ekologicznie i geograficznie gatunki roślin, które mogą wypierać gatunki rodzime.

W celu zmniejszenia oddziaływania na środowisko realizacji działań zawartych w strategii, należy ustrzec się od degradacji siedliska oraz cennych gatunków roślin. Aby zminimalizować oddziaływania na rośliny należy maksymalnie ograniczyć wycinkę drzew i krzewów, zapewnić stosunki wodne i ciągi ekologiczne na podobnym poziomie jak dotychczasowy, a w razie zniszczenia siedlisk lub wycinki drzew – wykonać ponowne nasadzenia i odtworzenie siedlisk. Zalecenia te należy uwzględnić także przy budowie innych obiektów.

▪ **Wpływ na klimat**

Wprowadzanie ustaleń Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny.

▪ **Wpływ na zabytki**

Wszystkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego przyczynią się do pozytywnego oddziaływania na zabytki, ze względu na ograniczenie emisji szkodliwych związków (np. dwutlenku siarki) do atmosfery, które niszczą elewację budynków i innych obiektów. Oddziaływanie negatywne na zabytki mogą wyrzucić prace budowlane, takie jak modernizacja lub budowa infrastruktury komunalnej, jeśli będą przebiegać przez tereny tych obiektów. Na zabytki negatywne oddziaływanie mają także drgania wynikające z prac budowlanych i użycia ciężkiego sprzętu, a także unoszenie się wtedy pyłu, który zanieczyszcza elewacje budynków.

▪ **Wpływ na dobra materialne**

Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego gminy (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program Ochrony Zabytków). Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych.

Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, ograniczenie niskiej emisji będzie oczyszczać powietrze i opady atmosferycznego z zanieczyszczeń, co będzie pozytywnie wpływać na tkankę zabudowy.

Także zainwestowanie w infrastrukturę techniczną powinno skutkować podwyższeniem standardów mieszkaniowych.

Działania związane z pracami budowlanymi czy też remontowymi na obiektach traktowanych jako dobra materialne, np. termomodernizacja budynków, również wpłyną pozytywnie na strukturę zabudowy oraz poprawią wygląd estetyczny jednostki.

Ustalenia projektu dokumentu wpłyną więc neutralnie lub korzystnie na dobra materialne.

▪ **Wpływ na krajobraz**

Pozytywnym oddziaływaniem na krajobraz obszarów zabudowanych będzie termomodernizacja budynków i rozbudowy, przebudowy, remonty obiektów. Podczas projektowania inwestycji realizujących zadania zawarte w strategii, należy uwzględnić konieczność wkomponowania planowanych obiektów w krajobraz. Należy również pamiętać o tym, aby nie zaburzyć krajobrazu rolniczego. Prace budowlane/remontowe, poprzez emisję drgań, czy pyłów, mogą zagrozić trwałości konstrukcyjnej tych budynków oraz zanieczyścić ich elewację. Działania, które przyczyniają się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpłyną na wygląd zabytkowych obiektów w sposób pozytywny.

Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających potencjalnie negatywne oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji;
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, wegetacji, okresów lęgowych,

- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Podsumowując można stwierdzić, że zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska i jakości życia mieszkańców.

Przewidywane znaczące oddziaływania zagadnienia i aspekty środowiska

Zadania zapisane w projekcie <i>Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031</i>		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Wyzwanie I. INFRASTRUKTURA - poprawa stanu powiatowej infrastruktury technicznej - budowa, rozbudowa, remonty powiatowej infrastruktury technicznej														
Cel strategiczny: Powiat Szydłowiecki obszarem atrakcyjnym, bezpiecznym do życia oraz pracy														
Poprawa stanu dróg	2023-2031	+	+/-	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+	+
Wsparcie rozwoju bazy oświatowej	2023-2031	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	2023-2031	+	+/-	+	+	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+
Wyzwanie II. ZIELONY I NISKOEMISYJNY POWIAT – mitygacja i adaptacja do zmian klimatu - efektywna gospodarka zasobami, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych														
Cel strategiczny: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu														
Odnawialne źródła energii	2023-2031	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	2023-2031	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wsparcie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych	2023-2031	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wsparcie rozwoju infrastruktury przeciwwązrojeniowej i przeciwpowodziowej	2023-2031	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wyzwanie III. MIESZKAŃCY – wsparcie lokalnej społeczności, edukacja, zdrowie, sport i rekreacja														
Cel strategiczny: Wsparcie i rozwój kapitału społecznego														
Podnoszenie świadomości prozdrowotnej, promocja i realizacja działań profilaktycznych	2023-2031	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych, w tym klubów sportowych	2023-2031	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Edukacja ekologiczna i promowanie postaw chroniących środowisko, w tym promocja działań w obszarze retencji w związku z nasilającym się	2023-2031	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania zapisane w projekcie <i>Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031</i>		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
		obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
problemem niedoboru wody, promocja wykorzystania i efektywnego zagospodarowania wody deszczowej														
Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych	2023-2031	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+/-
Współpraca w zakresie wsparcia aktywizacji osób biernych zawodowo, bezrobotnych, przeciwdziałanie wykluczeniu	2023-2031	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Oznaczenia:

(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia, zwłaszcza w trakcie realizacji inwestycji

(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Podsumowanie przewidywanych oddziaływań na poszczególne aspekty

Realizacja zaproponowanych w projekcie strategii celów i zadań wpłynie korzystnie na stan poszczególnych segmentów środowiska przyrodniczego i w efekcie końcowym przyczyni się w większości do poprawy ich jakości. Ewentualnie zadania, które nie mają jeszcze do końca sprecyzowanych szczegółowych lokalizacji mogą w niewłaściwym wariacie doprowadzić do pogorszenia stanu środowiska. Niemniej jednak należy przyjąć wariant inwestycji najmniej wchodzący w sferę przyrodniczą oraz przyjąć rozwiązania technicznej poprawiające środowisko i niepowodujące jego ubożenia i uszczerbku na jakości. Powiat będzie stać na stanowisku wyboru takich rozwiązań mających za główny cel ochronę przyrody. Nie oznacza to jednak, że w trakcie realizacji dokumentu nie wystąpią czasowo negatywne oddziaływania na środowisko o różnym natężeniu. Należy jednak pamiętać, że mają one charakter przejściowy, a ich ewentualne negatywne wpływy są rekompensowane wskutek osiągnięcia wymiernego efektu ekologicznego i społecznego.

Z najbardziej niekorzystnymi skutkami środowiskowymi związane będą przede wszystkim inwestycje z zakresu infrastruktury techniczno – inżynierskiej, których negatywne oddziaływanie będzie dotyczyć zarówno fazy budowy jak i eksploatacji. Dotyczy to przede wszystkim przedsięwzięć realizowanych w sektorze wód (infrastruktura drogowa) oraz powietrza atmosferycznego i hałasu (rozbudowa i modernizacja dróg) oraz ochrony zwierząt (termomodernizacje).

Należy w tym miejscu podkreślić, że o ile ujemne skutki środowiskowe występujące w fazie realizacji inwestycji raczej nie będą miały trwałego charakteru, o tyle w fazie eksploatacji tych inwestycji należy spodziewać się trwałych zmian w środowisku dotyczących:

- wpływu na jakość powietrza i klimat akustyczny (rozbudowa infrastruktury drogowej, infrastruktura turystyczna),

---

- zmiany warunków hydrologicznych oraz hydrogeologicznych (przebudowa dróg).

- przzerwania ciągłości struktur przyrodniczych oraz zmiany szlaków migracji zwierząt (modernizacja dróg, budowa ciągów pieszo - rowerowych) a także siedlisk ptaków i nietoperzy) termomodernizacje).

Odrębną kwestię stanowią inwestycje budzące konflikty społeczne. Nie ulega wątpliwości, że mogą one wystąpić w trakcie realizacji dokumentu, co z kolei może się wiązać z koniecznością podjęcia decyzji obejmującej:

- zmianę lokalizacji projektowanego przedsięwzięcia,
- wykonanie działań kompensacyjnych,
- całkowitą rezygnację z inwestycji.

Wybór jednego z rozwiązań będzie uzależniony od szeregu czynników spośród których największe znaczenie będzie miał aspekt środowiskowy i społeczny. Dodatkową kwestią dotyczącą jednak już wszystkich zadań inwestycyjnych będzie przeprowadzenie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, odpowiednich procedur i opracowanie stosownych dokumentów uwzględniających ewentualny wpływ inwestycji na środowisko.

Ostatecznie należy jednak podkreślić, że realizacja założeń strategii z całą pewnością będzie wpływać na zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko głównie poprzez:

- racjonalną gospodarkę wodną powodującą ograniczenie strat w zasobach wodnych
- poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym m.in. zwiększenie dostępności do sieci kanalizacji sanitarnej oraz zwiększenie ilości przydomowych oczyszczalni ścieków (inwestycje realizowane przez samorządy gminne)
- poprawę bezpieczeństwa pieszych i kierujących
- zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszą poprzez magazynowanie wód deszczowych
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego wskutek ograniczania emisji gazowych i pyłowych związanych z tzw. niską emisją
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu szydłowieckiego

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na Obszary Natura 2000

- działania inwestycyjne polegające na budowie infrastruktury ochrony środowiska takiej jak modernizacja dróg nie przyczyni się do długofalowych negatywnych oddziaływań na środowisko. Na etapie realizacji inwestycji wystąpią krótkotrwałe oddziaływania, które należy w miarę możliwości minimalizować,
- działania związane z rozbudową infrastruktury turystycznej są planowane jako rozbudowa istniejącej infrastruktury, będzie to zlokalizowane w miejscu istniejącej infrastruktury jako jej rozbudowa i unowocześnienie
- pośrednie efekty celów rozwoju są w kontekście oddziaływania na obszary Natura 2000 trudne do zdefiniowania – prawdopodobnie ich wpływ będzie minimalny, ale jego charakter – pozytywny

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny

- wszelkie działania inwestycyjne wiążące się z przekształceniami przestrzeni wpływają na analizowane zagadnienia – wiążą się ze zmianą charakteru użytkowania terenu, zmianą charakteru powierzchni biologicznie czynnej, z podziałami terenu i osłabianiem jego odporności na antropopresję, z tworzeniem barier przestrzennych, z wyparciem pewnych gatunków i/lub wprowadzaniem w ich miejsce nowych, z wprowadzaniem nowego charakteru roślinności w związku z urządzeniem terenów zielonych, zieleni ozdobnej, zieleni izolacyjnej, itp.
-
- zdecydowana większość opisanych zmian ma charakter łagodny negatywny, ale nie jest to regułą i każdorazowo indywidualna ocena poszczególnych przedsięwzięć, może być odmienna,
-
- wszystkie inwestycje będą planowane w taki sposób by oddziaływanie na różnorodność biologiczną w tym rośliny i zwierzęta było jak najmniejsze
-
- w trakcie realizacji postanowień strategii prowadzone będą prace termomodernizacyjne – mogą one przyczynić się do uszkodzenia i zniszczenia gniazd ptasich i terenów siedlisk nietoperzy, działania w tym zakresie zostaną zminimalizowane przez wykonanie ekspertyz poprzedzających inwestycję oraz opracowanie planów przeniesienia ewentualnych terenów siedliskowych
-
- projekt strategii przewiduje szereg działań o charakterze informacyjnym i edukacyjnym. Zadania o takim charakterze wiążą się zawsze także z poprawą świadomości ekologicznej ludności i podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska.
  - w tym aspekcie ustalenia projektu strategii należy uznać za wpływające pośrednio i w długim okresie, w sposób pozytywny na bioróżnorodność, świat zwierząt i świat roślin.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na ludzi

- poprawą warunków zamieszkania (w tym stan przestrzeni publicznych, jakość infrastruktury technicznej, dostępność infrastruktury społecznej),
-
- poprawą świadomości ekologicznej (w tym oszczędzanie wody i prądu, dbałość o ład i porządek),
-
- poprawę warunków codziennego życia (optymalizacja sieci drogowej, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, opieka zdrowotna, opieka społeczna, zmniejszenie bezrobocia, poprawa warunków przedsiębiorczości i możliwości inwestowania),
-
- zwiększenie możliwości spędzania wolnego czasu, stworzenie nowych możliwości dla turystów.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na powierzchnię ziemi i krajobraz

- w większości działania zawarte w projekcie strategii dotyczą przestrzeni obszarów już zagospodarowanych, pełniących określone funkcje, a realizacja zapisów zadań ma na celu ich uzupełnienie. W związku z tym oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi i krajobraz jest w większym stopniu pozytywne niż negatywne,

- oddziaływanie na krajobraz może mieć miejsce w sytuacji budowy ścieżek rowerowych, czy przebudowie dróg, gdzie krajobraz zostanie zmieniony, niemniej jednak oddziaływanie społeczne w tych przypadkach będzie większe niż negatywne

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na klimat

- rozwój ruchu komunikacyjnego na terenie powiatu szydłowieckiego, w tym na terenach cennych przyrodniczo nie przyczyni się do zmniejszenia globalnej presji na zmiany klimatyczne, jednak udrożnienie ruchu samochodowego zmniejszy negatywne oddziaływanie,
-
- w wyniku rozwoju i nasilenia promocji powiatu i napływu turystów związanych z rozwojem turystyki pieszej, rowerowej, konnej oraz bazy turystycznej, która ma mieć łagodny charakter uwzględniający walory przyrodnicze mogą wystąpić okresowe niekorzystne oddziaływania związane ze zwiększoną ilością zużywanej wody, zwiększoną ilością produkowanych odpadów, a także zwiększoną ilością samochodów na powiatowych drogach oraz gwarem turystycznym. Niemniej jednak oddziaływania te będą okresowe sezonowo, i nie będą miały znaczącego wpływu na klimat.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych

- zapisy i plany dotyczące JCWP i JCWPd nie będą miały negatywnego wpływu na ich zasoby, wody powierzchniowe i podziemne nie zmienią się w wyniku realizacji postanowień strategii, w wręcz przeciwnie działania mają na celu ochronę zasobów wodnych poprzez zmniejszenie zrzutu surowych ścieków do rzek i potoków poprzez zwiększenie długości sieci kanalizacji sanitarnej,
-
- projekt strategii zawiera szereg zapisów dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska (modernizacji sieci drogowej), co w znacznym stopniu ogranicza oddziaływanie negatywne poszczególnych celów na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych
-
- część zasobów naturalnych znajdujących się na terenie powiatu jest chroniona w sposób naturalny oraz poprzez działający system prawny to oddziaływanie realizacji poszczególnych celów na zasoby naturalne jest stosunkowo niewielkie i zazwyczaj nie będzie miało istotnego wpływu na te zasoby.
-
- realizacja planów zapisanych w projekcie strategii nie wpłynie na możliwość nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na terenie dorzecza dla zidentyfikowanych części wód na terenie powiatu.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu strategii na zasoby naturalne

- projekt strategii zawiera szereg zapisów dotyczących budowy i modernizacji infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska (modernizacji sieci drogowej), co w znacznym stopniu ogranicza oddziaływanie negatywne

poszczególnych celów na zasoby naturalne, jakimi są wody powierzchniowe i podziemne

-
- część zasobów naturalnych znajdujących się na terenie powiatu jest chroniona w sposób naturalny oraz poprzez działający system prawny to oddziaływanie realizacji poszczególnych celów na zasoby naturalne jest stosunkowo niewielkie i zazwyczaj nie będzie miało istotnego wpływu na te zasoby.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na zabytki.

Projekt strategii nie zawiera ustaleń, które prowadziłyby do dających się przewidzieć istotnych strat w zakresie zabytków. Natomiast stwarza ramy dla wsparcia realizacji takich zamierzeń, w kontekście rozwoju turystyki.

- rozwój turystyki i działania informacyjne mogą przyczynić się do zwiększenia liczby turystów. Może to mieć negatywne skutki w postaci zwiększonego ruchu samochodowego, zwiększonej ilości odpadów pozostawionych przez turystów, a także większego hałasu spowodowanego zwiększeniem się ilości atrakcji

-
- oddziaływanie to ma także pozytywny efekt zwiększa się przedsiębiorczość mieszkańców, a tym samym zamożność. W wyniku tego z pewnością będą realizowane prace renowacyjne na kolejnych obiektach, w związku z tym będzie to trwałe i korzystne oddziaływanie mające wpływ na podniesienie atrakcyjności powiatu i poszczególnych gmin.

Przewidywane znaczące oddziaływania związane z realizacją ustaleń projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na dobra materialne

- projekt strategii nie zawiera ustaleń, które prowadziłyby do dających się przewidzieć istotnych strat w zakresie wartości i jakości dóbr materialnych,
-
- realizacja ustaleń projektu strategii będzie się wiązała z poprawą jakości i wartości przestrzeni publicznych (estetyzacja, modernizacja, remonty, termomodernizacje budynków, realizacja nowych lub poprawa stanu istniejących terenów),
-
- realizacja ustaleń projektu strategii będzie się wiązała z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców, co będzie sprzyjać konsumpcji i poprawie standardu zamieszkania
-
- realizacja postanowień projektu strategii przyczyni się do ochrony dóbr materialnych.

Dodatkowo w toku analizy stwierdza się, iż realizacja postanowień projektu strategii:

- nie będzie miała negatywnego wpływu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także na cele ochrony przyrody oraz cele i przedmioty i zakazy obowiązujące w odniesieniu do form ochrony przyrody i otulin,

- nie będzie miała negatywnego wpływu na cele ochrony, przedmioty ochrony, integralność obszarów i spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 w kontekście zapisów art. 33 ustawy o ochronie przyrody,
- nie będzie miała negatywnego wpływu na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych,
- nie wpłynie na możliwość nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na terenie dorzecza dla zidentyfikowanych części wód na terenie powiatu,
- nie będzie miała negatywnego wpływu na możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza dla zidentyfikowanych części wód,
- nie będzie miała negatywnego wpływu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych
- nie będzie miała negatywnego wpływu na zmieniające się warunki klimatyczne i środowiskowe.

Podsumowanie przewidywanych oddziaływań na poszczególne cele

W poniższej tabeli została przedstawiona w sposób syntetyczny – ogólna estymacja możliwego oddziaływania poszczególnych celów zawartych w Strategii na elementy środowiska. Dla 3. celów strategicznych i 12. celów operacyjnych został przeanalizowany potencjalny i możliwy ich wpływ na 13 aspektów.

Wykonana analiza oddziaływań na różne elementy środowiska wskazuje, że realizacja celów rozwoju powiatu może wywoływać zdywersyfikowane oddziaływania pozytywne i negatywne. Strategia ma etapie planistycznym ma charakter ogólny i większość planowanych inwestycji jest na obecnym etapie w fazie koncepcyjnej i dopiero będą opracowywane dokumenty wykonawcze w postaci projektów technicznych. W niektórych wypadkach szczegółowe zakresy planowanych działań oraz ich lokalizacja także będą przedmiotem konsultacji i analiz.

Większość przewidzianych do realizacji inwestycji przez nie wpłynie w sposób zauważalny na środowisko. Pozytywne oceny wynikają ze specyfiki planowanych projektów – spośród 3 celów głównych, realizacja dwóch celów może w trakcie wykonywania zaplanowanych działań wpływać na środowisko. Chodzi tu przede wszystkim o cele dotyczące:

- **Powiat Szydłowiecki obszarem atrakcyjnym, bezpiecznym do życia oraz pracy;**
- **Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.**

Potencjalnie negatywny wpływ będzie miał miejsce tylko w trakcie realizacji inwestycji, natomiast po zakończeniu działań teren zostanie uprzątnięty i przywrócony do stanu poprzedniego. Po realizacji inwestycji w obszarze turystyki i rekreacji potencjalnie może być zwiększony ruch osób, co przełoży się na wpływ na środowisko np. poprzez większą ilość odpadów, większy ruch samochodowy. Właściwa lokalizacja inwestycji będzie minimalizować ryzyko negatywnych oddziaływań. Jak już wspomniany na obecnym etapie niektóre zadania inwestycyjne nie mają jeszcze sprecyzowanych zakresów i konkretnie wskazanych lokalizacji. Dlatego na etapie przygotowania inwestycji i prac projektowych bardzo ważnym elementem będzie odpowiednie zaplanowanie przebiegu robót budowlanych i ich uciążliwości. W tym obszarze ważna jest zgodność z regionalnymi i lokalnymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego i warunkami korzystania z wód, a także z aktami prawnymi, opiniami i wytycznymi organów nadzorujących inwestycje ekologiczne.

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego nie będzie miała istotnego wpływu na funkcjonowanie terenów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Natura 2000.

W przypadku oddziaływania o charakterze negatywnym (w sytuacji nieodpowiedniej lokalizacji) lub czasowo odwracalnie negatywne (podczas realizacji inwestycji), a po wykonaniu inwestycji ulokowanej prawidłowo oddziaływanie będzie zdecydowanie pozytywne podstawiono oceną +/-, czyli określono że inwestycja może przynieść skutki negatywne w czasie realizacji inwestycji oraz pozytywne po jej zakończeniu. Pozostałe cele mają charakter pozytywny.

Przewidywane znaczące oddziaływania celów strategicznych (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące aspekty środowiska

Oznaczenie celów	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Cel strategiczny: Powiat Szydłowiecki obszarem atrakcyjnym, bezpiecznym do życia oraz pracy													
Cel 1.1. Poprawa stanu dróg	+	+	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+	+
Cel 1.2. Wsparcie rozwoju bazy oświatowej	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel 1.3. Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+	+	+
Cel strategiczny: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu													
Cel 2.1. Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel 2.3 Wsparcie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel 2.4 Wsparcie rozwoju infrastruktury przeciwważeniowej i przeciwpowodziowej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel strategiczny: Wsparcie i rozwój kapitału społecznego													
Cel 3.1. Podnoszenie świadomości prozdrowotnej, promocja i realizacja działań profilaktycznych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Oznaczenie celów	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska												
	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Cel 3.2. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych, w tym klubów sportowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel 3.3. Edukacja ekologiczna i promowanie postaw chroniących środowisko, w tym promocja działań w obszarze retencji w związku z nasilającym się problemem niedoboru wody, promocja wykorzystania i efektywnego zagospodarowania wody deszczowej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cel 3.4 Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych	+	+	+	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+
Cel 3.5 Współpraca w zakresie wsparcia aktywizacji osób biernych zawodowo, bezrobotnych, przeciwdziałanie wykluczeniu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: Opracowanie własne

Oznaczenia:

(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia

(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia

(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia – szczególnie w trakcie realizacji inwestycji

(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być wynikiem realizacji projektowanego dokumentu

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej w zakresie budowy, przebudowy, remontów dróg powiatowych. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji.

Do działań ograniczających oddziaływanie można zaliczyć chociażby stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, jak również odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy. W przypadku realizacji inwestycji drogowych należy unikać barier dla funkcjonowania przyrody jak również ograniczać presję na tereny wrażliwe. Ponadto uwzględnienie w projekcie możliwości budowy ekranów akustycznych oraz rozwiązań poprawiających płynność ruchu może ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła hałasu.

Z uwagi na nieodwracalny charakter przekształceń środowiska należy dokładnie rozważyć lokalizację inwestycji oraz zastosować rozwiązania techniczne przyjazne dla środowiska.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami, każda instalacja spełniać musi określone wymagania w stosunku do środowiska, co wyznacza standardy budowlane i konstrukcyjne.

Przez kompensację przyrodniczą rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesienie, zadrzewienia lub tworzenie skupień roślinności prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. Warianty kompensacji przyrodniczej powinny być określone w ramach wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszczególnych przedsięwzięć. Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) decyzje te określają środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć, a w szczególności warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony

cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia negatywnych oddziaływań dla terenów sąsiednich a także w przypadku, gdy z oceny przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność jej wykonania. Skala wykonanych działań kompensacyjnych zależy od rodzaju wykonanych prac i skali ingerencji w środowisko.

Innym szczególnym przypadkiem kompensacji przyrodniczej, przewidywanym w prawie polskim, jest postępowanie kompensacyjne realizowane w przypadku, gdy przedsięwzięcie, wymagające wydania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, ma powstać na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy, jakości powietrza. Obligatoryjnym warunkiem wydania takiego zezwolenia jest zapewnienie odpowiedniej redukcji ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych przez inne instalacje zlokalizowane na tym obszarze. Redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji powinna być o min. 30% od ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza przez planowane przedsięwzięcie. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane dla innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym zostają cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania w zakresie, na jaki uczestnicy postępowania wyrazili zgodę. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane w wyniku postępowania kompensacyjnego traci ważność, jeżeli nie stanie się ono wykonalne w ciągu dwóch lat od jego wydania.

Działania zbliżone do działań kompensacyjnych wykonuje się także, gdy:

- stwierdzona zostanie szkoda w środowisku (w rozumieniu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 (Dz. U. z 2014 r., poz. 210)) i wydana zostanie decyzja o konieczności przywrócenia stanu środowiska,
- istnieje zagrożenie dla populacji gatunku chronionego (kiedy np. przenosimy populację gatunku zagrożoną przez inwestycję – w chwili obecnej najczęściej dotyczy to roślin i płazów).

Należy pamiętać, że naruszenie stanu siedliska gatunku rośliny lub zwierzęcia chronionego w Europie (Załącznik IV Dyrektywy Siedliskowej) także jest naruszeniem samej Dyrektywy – potrzeba ich ochrony oraz prowadzenia działań kompensacyjnych wynika, więc nie tylko z prawa krajowego, ale także wspólnotowego.

Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031 jest dokumentem wspomagającym tą strategię, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem jej realizacji lub niepełną realizacją. W przypadku opracowywania Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego różne warianty kierunków działań i założonych celów ustanawia się na etapie tworzenia dokumentu, kiedy to w porozumieniu z władzami powiatu dochodzi się do konsensusu w zakresie planowanego systemu ochrony środowiska oraz zadań i projektów. Powszechnym kryterium wyboru oprócz efektów ekologicznych są względy finansowe. Ważne jest, zatem zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, znalezienie takiego rozwiązania, by przy określonych środkach finansowych uzyskać optymalny efekt ekologiczny. Zaproponowane w projekcie dokumentu działania i zadania zmierzają właśnie do poprawy środowiska i zdrowia mieszkańców powiatu oraz stanowią rozwiązania optymalne. Powiat, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonał wyboru takich założeń, które umożliwią kształtowanie środowiska, jego ochronę lub stanowią pewne metody naprawcze przy jednoczesnym zagwarantowaniu jej stabilnego rozwoju gospodarczego.

Konkludując na etapie opracowywania dokumentu spośród licznych założeń alternatywnych zostały wybrane tylko takie, których realizacja umożliwi zrównoważony rozwój powiatu.

Proponowane w ramach Strategii Rozwoju przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na środowisko, dlatego na etapie ich realizacji należy wybrać wariant (lokalizacyjny, konstrukcyjny, technologiczny bądź organizacyjny), który będzie w najmniejszym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto w zależności od lokalnej chłonności środowiska oraz występowania obszarów wrażliwych w rejonie przedsięwzięcia należy rozważyć wariant alternatywny.

Należy również pamiętać, że przedmiotowy dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W celu wzmocnienia kontroli nad wprowadzaniem zapisów, realizowaniem zaplanowanych inwestycji i zmianami środowiska z tego wynikającymi, powiat ma obowiązek cyklicznie oceniać i monitorować skutki realizacji postanowień projektu w odniesieniu do jego wpływu na środowisko.

Proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianej Strategii Rozwoju Powiat Szydłowiecki był przeprowadzany w oparciu o wizję lokalną i inwentaryzację obszaru powiatu. Weryfikacja istniejącego stanu wykorzystania terenu, eksploatacji sieci i instalacji oraz obiektów, a także opis wpływu przedsięwzięć na otoczenie pozwoli określić i ocenić ewentualne niekorzystne działania na środowisko, a także przewidzieć w jakim kierunku będą zachodzić dalsze zmiany w środowisku.

Wizję terenową powinno się także wzbogacić o wiedzę z innych dostępnych źródeł. Jako podstawę analizy można wykorzystywać wyniki państwowego monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwową Inspekcję Sanitarną, Państwowy Instytut Geologiczny, zapisy strategicznych dokumentów gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz badania prowadzone przez zarządców infrastruktury technicznej.

Ponadto należy wskazać, iż Starosta Powiatu jest organem właściwym do wydania pozwoleń na budowę

System monitorowania i ewaluacji jest istotnym wymogiem, stawianym dokumentom szczebla strategicznego i ma koncentrować się na weryfikacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących strategii pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane mogą być na podstawie kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności i wydajności. Rekomenduje się, aby co dwa lata sporządzić raport z przebiegu wdrażania Strategii, przedstawić występujące ewentualne problemy oraz zaproponować zmiany, które będą podstawą do aktualizacji zapisów Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 – 2031.

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Powiat Szydłowiecki nie jest położony w obszarze przygranicznym, a realizacja projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031 nie stworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mogłyby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach przedmiotowej strategii ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg w garniacach administracyjnych powiatu. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego nie wskazuje na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „**Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031**” były przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 poz. 1029 z późn. zm.) Nadrzędnym celem przedmiotowego dokumentu była analiza potencjalnych skutków, zarówno pozytywnych jak i negatywnych, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z realizacją zadań sformułowanych w projekcie strategii dla powiatu. W aspekcie oddziaływań negatywnych istotne było nie tylko wskazanie możliwości ich wystąpienia, ale również sformułowanie zaleceń mających na celu ich ograniczenie bądź wręcz zapobieżenie im. Kanwą przygotowania dokumentu była analiza stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze powiatu oraz wskazanie najważniejszych problemów w tym zakresie.

Przy sporządzaniu Prognozy posługiwano się metodą opisową, która polegała na charakterystyce zasobów środowiska Powiatu Szydłowieckiego, określeniu stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń. Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi ze oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz

ustalenia własne. Zastosowano również metodę analityczną, która polegała na analizie proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest proekologiczny. Jednak realizacja niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem chwilowych, negatywnych oddziaływań środowiskowych.

Strategia rozwoju powiatu jest najbardziej istotnym dokumentem samorządu powiatowego – ogólnym programem działań przewidzianych do realizacji na obszarze powiatu, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów zmierzających do osiągnięcia założonych celów. Cele, jakie stoją przed powiatem zostały określone na podstawie analizy stanu obecnego oraz zestawienia silnych i słabych stron powiatu, a także szans, jakie przed nią stoją oraz potencjalnych zagrożeń.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego, takich danych nie można przedstawić, ponieważ jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla powiatu, określający ogólne ramy przedsięwzięć planowanych do realizacji w granicach administracyjnych powiatu.

Należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponencie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Zapisy Strategii odnoszą się tematycznie m.in. do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Biorąc pod uwagę lokalizację powiatu szydłowieckiego, nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko. Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego, nie zawiera zapisów (ani nie stwarzają możliwości), w wyniku których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla powiatu drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska.

W przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji Strategii przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku.

Realizacja Strategii nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031 jest dokumentem wspomagającym ten projekt, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej ich realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Strategii mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia z formalnego i ekologicznego punktu widzenia. Na etapie sporządzania projektów do planowanych inwestycji można prowadzić wariantowanie przy wyborze technologii, zastosowanych materiałów, sposobu wykonania, terminu bądź konkretnego przebiegu prac inwestycyjnych.

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego wymaga stałego monitorowania realizacji zapisanych w tym dokumencie zadań oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitorowanie to winno stać się stałym zadaniem, przede wszystkim, władz powiatu, które są odpowiedzialne za nadzorowanie wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego.

Zapisy Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego na lata 2023 - 2031 odnoszą się do zapisów dotyczących ochrony środowiska dokumentów w skali regionu i kraju. Przy opracowywaniu dokumentu korzystano i nawiązywano do zapisów zawartych w dokumentach strategicznych wyższego szczebla.

Załącznik do Raportu - oświadczenie autora o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.)

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, iż ukończyłem, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie i posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognozy oddziaływania na środowisko, lub brałam udział w przygotowaniu co najmniej 5 raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

podpis autora